

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodaří sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

Foto Vladimír Škarda

Zelená úsporám: Miliardy pro domácnosti

Milióny tun emisí, které nebudou muset být vypuštěny do ovzduší, milióny gigajoulů tepla, které nebudeme muset vyrobit, milióny tun uhlí, které nebudeme muset vytěžit a miliardy korun, které zůstanou v peněženkách domácností v České republice – to je ve zkratce program Zelená úsporám.

Program Zelená úsporám podporuje kvalitní zateplování rodinných domů a nepanelových bytových domů, nahrazování neekologického vytápění nízkoemisními kotli na biomasu a účinnými tepelnými čerpadly, podporuje instalace těchto zdrojů a také novou výstavbu v pasivním energetickém standardu. „Je to největší ekologický dotační program v naší historii,“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík.

Příjem žádostí o dotace byl zahájen 22. dubna 2009 – symbolicky na Den

Země. Požádat o dotaci je možné na krajských pracovištích SFŽP nebo brzy již i na pobočkách pověřených bank. O dotaci z programu Zelená úsporám lze žádat jak před realizací opatření, tak po ní, všechny projekty musí být ovšem kolaudovány po 1. dubnu 2009.

Žadatelům o dotace z programu Zelená úsporám jsou k dispozici stránky www.zelenausporam.cz a e-mail dotazy@sfzp.cz, dále krajská pracoviště SFŽP, Infocentrum MŽP a bezplatná informační linka 800 260 500, od pondělí do pátku od

OBSAH:

Události měsíce

Světové vodní fórum 2009	4
Stabilizace trhu s druhotnými surovinami	5
Provozovatelé jaderných zařízení ponese vyšší odpovědnost	6
Spravedlivé rozdělování světového genetického bohatství	9
Evropští ministři životního prostředí v Čechách	10

Finance

Zateplování bytových domů z OPŽP ...	16
Přes 40 miliónů na ekologickou výchovu	16

Téma

Zelená úsporám – z různých úhlů pohledu	17
---	----

Z dění v rezortu

Nebezpečné odpady v muničním skladu	26
---	----

Analýzy, souhrny, komentáře

Výsledky první poloviny českého předsednictví	27
---	----

Diskuze

Oprašování kanálu DOL je nepřijatelné	30
---	----

8 do 16 hodin. Žadatelé o dotaci mohou být vlastníci rodinných a bytových domů, tzn. fyzické osoby, společenství vlastníků bytových jednotek, bytová družstva, města a obce (včetně městských částí), podnikatelské subjekty, případně další právnické osoby.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Úvodník

Vážené čtenářky a čtenáři,

v tomto čísle Zpravodaje jsme vám připravili souhrn informací k programu Zelená úsporám – největšímu ekologickému dotačnímu programu v naší historii – 10 miliard korun jen v tomto roce. Podporou kvalitního zateplování obydlí a nahrazování neekologického vytápění nízkoemisními kotli umožní program nejen ušetřit ohromné množství tepla, uhlí a tedy korun domácnostem, ale zároveň pomůže vytvořit tisíce pracovních míst především v regionech ČR.

Třešničkou na dortu je fakt, že prostředky pro tento program poskytlí plátcí daní v zemi vycházejícího slunce – Japonsku. Jak je to možné? I to se dovíte na dalších stranách.

Spuštění programu Zelená úsporám je úzce spjato se jménem ministra životního prostředí Martina Bursíka, jehož práce však byla přerušena nešťastnou vládní krizí. Byl to však právě on, komu se povedlo prosadit ochranu životního prostředí jako jednu z vládních priorit a emancipovat své ministerstvo ve vládě. Stačí připomenout ekologickou daňovou reformu, vyjednání 150 miliard korun pro životní prostředí z fondů EU či úspěchy dosažené při vyjednávání během českého předsednictví v EU.

Chci tedy na tomto místě poděkovat Martinu Bursíkovi za skvělou práci a popřát novému ministrovi stejného elánu a úspěchů.

Příjemné a inspirativní čtení přeje

Jan Dusík

Dobré zprávy z Japonska a USA o klimatické dohodě

Předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík vedl v březnu v Tokiu a Washingtonu delegaci Evropské unie na jednáních o podobě připravované důležité globální dohody o ochraně klimatu, která má být přijata v Kodani v prosinci tohoto roku.

Evropa jako dobře promazaný stroj

Krátce před jednáními v Japonsku a USA Rada EU pro životní prostředí přijala velmi detailní sedmnáctistránkový závěr popisující představu Evropské unie o budoucí dohodě. „Evropa je zatím jako velmi dobře promazaný stroj, který dělá všechno pro úspěch klimatického summitu v Kodani. S japonskou i americkou vládou budeme díky tomu moci diskutovat o velmi konkrétních aspektech budoucí dohody. Její první písemný návrh chceme mít na stole ještě během českého předsednictví,“ konstatoval Martin Bursík před odjezdem. První náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík v té souvislosti přivítal čerstvé závěry Rady EU pro hospodářské záležitosti: „ECOFIN se připojil dvěma a půl stránkami závěrů k ministrům životního prostředí. Je to vůbec poprvé, co ministři financí přijali konkrétní závěry ke klimatickým změnám.“

Podle studií Evropské komise i OSN bude v roce 2030 pro adaptační opatření v rozvojových zemích zapotřebí investic ve výši 23 – 54 miliard euro ročně. Investice do snižování emisí si v roce 2020 celosvětově vyžádají navýšení až na 175 miliard euro ročně. „Zásadní bude role globálního trhu s uhlíkem. Evropa usiluje o to, aby poté, co se rozběhne v roce 2013 náš nový systém obchodování s emisními povolenkami, začal velmi záhy, už od roku 2015, fungovat společný trh s uhlíkem ve všech zemích OECD,“ shrnul Martin Bursík důležité téma jednání jak v Tokiu, tak v Washingtonu.

Jednání s dalšími velkými producenty skleníkových plynů, jako je Japonsko a USA, jsou pro úspěšné vyjednání efek-

tivní klimatické dohody zásadní. Ministra Bursíka na jednání doprovázeli v rámci tzv. Trojky švédský ministr životního prostředí Andreas Carlgren, který jej v červenci vystřídá ve funkci předsedy Rady EU pro životní prostředí, a evropský komisař pro životní prostředí Stavros Dimas (kterého v Japonsku zastupovala ředitelka jeho kabinetu Nancy Kontou).

Absurdita varování před „klimatickým alarmismem“

Martin Bursík ještě před jednáními v USA okomentoval nedávnou americkou návštěvu prezidenta Václava Klause. „Václav Klaus bohužel projevuje ve svých veřejných vystoupeních kombinaci aktivismu a amatérismu. Jeho výroky například o tom, že se v posledním desetiletí planeta ochlazuje, jsou bizarní a nepodpřené fakty. Postřeh o tom, že Grónsko je při pohledu z letadla v zimě pod sněhem a že to svědčí o nepodloženosti argumentů o akutnosti klimatických změn, je už jen komické. Bohužel je Václav Klaus často vnímán jako reprezentant českého předsednictví,“ varoval Bursík a dodal: „Je mi jasné, že prezidenta nemůžeme nijak zastavit, ale považuji za nutné upozornit, že působí ve světě komicky a jednoznačně škodí České republice a její mezinárodní pozici.“

Největší grónský ledovec Jakobshavn v roce 2005 ztratil 224 km³ ledu, což je dvojnásobek údajů z roku 1995. Z patnácti let období 1992 – 2006 bylo deset nejteplejších od počátku měření v roce 1850. Rok 2007 byl absolutně nejteplejším rokem v měřené historii. A rok 2008, kdy se mírně ochladilo, byl podle údajů NASA devátým nejteplejším. Za

Foto Jan Symon

▲ S Japonskem úspěšně vyjednal tým ministra Bursíka též prodej emisních kreditů. Poslední potřebnou smlouvu k provedení obchodní transakce v Praze podepsali 30. března ministr životního prostředí Martin Bursík a výkonný ředitel japonské Organizace pro rozvoj nových energetických a průmyslových technologií (NEDO) pan Yasuhiro Shimizu. Poté mohl být otevřen program Zelená úsporám, který českým domácnostem nabídne miliardy korun na zateplení a obnovitelné zdroje energie.

posledních sto let vzrostla průměrná globální teplota o 0,8 °C, přičemž o 0,6 °C stoupla jen za posledních 30 let. Absurditu Klausova varování před „klimatickým alarmismem“ podle Martina Bursíka nejlépe ilustruje čerstvá informace více než 2000 vědců, kteří se sešli na konferenci Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) a kteří oznámili, že údaje o stoupání hladiny světových moří ve 4. hodnotící zprávě IPCC z roku 2007 byly příliš optimistické. Zpráva varovala, že v 21. století stoupne hladina moří o 18 – 59 cm. Nejnovější výzkumy, opřené o 1600 údajů z 80 zemí a především Grónska a Antarktidy, ukazují, že hladina moří stoupne o minimálně 50 cm, spíše však o 75 – 190 cm do roku 2100. „To je akutní nebezpečí nejen pro Tuvalu či Kiribati, kde již dnes hlásí existenční riziko, ale pro většinu ostrovních zemí i přímořských oblastí,“ upozornil ministr Bursík.

Japonsko pro globální uhlíkový trh

Evropská delegace jednala v Tokiu mimo jiné s místopředsedou vlády Takeo Kawamurou, ministrem zahraničních věcí Hirofumi Nakasonem, ministrem životního prostředí Tetsuo Saitem, první náměstkyní ministra hospodářství,

obchodu a průmyslu Sanae Takaichi, ale také se stínovou ministryní životního prostředí za Demokratickou stranu Japonska Tomiko Okazaki.

„Japonsko je s ročními emisemi 1,6 miliard tun CO₂ekv šestým největším světovým producentem skleníkových plynů. Proto je pro budoucí klimatickou dohodu zásadním partnerem,“ řekl po návratu ministr životního prostředí Martin Bursík.

„My chceme samozřejmě od svých partnerů z řad průmyslových zemí slyšet jasné slovo o jejich střednědobém závazku ke snížení skleníkových plynů do roku 2020, tak jako my jako Evropa jsme jasné řekli, že do roku 2020 snížíme naše emise o 30 % pokud se další významní emitenti připojí,“ popsal klíčové téma jednání Martin Bursík. „Ten závazek musí být v rozmezí 25 – 40% snížení emisí, jinak se, jak ukazují data Mezivládního panelu pro klimatickou změnu (IPCC), nemůže podařit stabilizovat globální teploty pod dvoustepňovou hranicí nárůstu do roku 2100,“ dodal ministr. Japonsko zatím tak daleko není a zkoumá šestici možných scénářů od +6 % do -25 %. „Podle slov vicepremiéra Kawamury by měli Japonci z těchto šesti scénářů do června vybrat ten, který zvolí. Dva z nich se pohybují v rozmezí, daném vědeckými informacemi IPCC,“ řekl Martin Bursík.

„Velmi pozitivní zprávou byla reakce japonské vlády na návrh Evropské unie, aby již do roku 2015 vznikl provázaný trh s uhlíkem ve všech zemích OECD a do roku 2020 trh globální,“ říká Martin Bursík a dodává, že to je velmi významné především pro zachování konkurenceschopnosti podniků ze zemí, kde již uhlíkový trh funguje a podniky musí nakupovat povolenky v aukcích. „Japonsko je tomuto návrhu velmi nakloněno a samo už podobný pilotní systém zavedlo. Obdobně pozitivní reakci jsme slyšeli i v USA,“ komentoval Martin Bursík.

Rozvojové země čekají na Spojené státy

V USA delegace vedla jednání například s Carol Browner, poradkyní prezidenta Obamy pro klima a energetiku, Lisou Jackson, administrátorkou federální Agentury pro životní prostředí (EPA), hlavním vyjednavatelem USA pro klima Toddem Sternem, ale také se senátorem Johnem Kerryem, který bude jednou z nejvýznamnějších osobností v Kongresu v souvislosti s přípravou nové federální legislativy pro ochranu klimatu.

V USA už obchodování s emisemi (tzv. cap-and-trade system) funguje v některých státech a Obamova administrativa usilovně pracuje na legislativě, která jej zavede na federální úrovni. „Významnou roli v tom procesu hraje senátor John Kerry a kongresman Henry Waxmann, s nimiž jsme také jednali. Kongresman Waxmann předloží návrh do Sněmovny reprezentantů v dubnu a já pevně věřím, že do Kodaňského summitu jej schválí nejen Sněmovna, ale i Senát amerického Kongresu,“ dodal po návratu z Washingtonu Martin Bursík.

Zásadní bude také role rozvojových zemí, od nichž Evropa očekává snížení skleníkových emisí do roku 2020 o 15 – 30 % oproti scénáři bez jakýchkoli úsporných opatření (business as usual). „Je evidentní, že klíčové rozvojové země jako Čína či Indie čekají na to, co udělají USA. Proto je velmi důležité, aby USA přišly nejen s velmi dobrým dlouhodobým závazkem 80% snížení emisí do roku 2050, ale také s cílem pro rok 2020, který bude ambicióznější než dnes deklarované snížení emisí na úroveň roku 1990, což by znamenalo redukcí o 14 % oproti současnosti,“ konstatoval ministr Bursík.

Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)

Světové vodní fórum 2009

Bridging divides for Water – Překlenování neshod kvůli vodě – znělo motto 5. zasedání Světového vodního fóra, které se v březnu sešlo v Istanbulu.

Voda se stává světovou prioritou

Všichni řečníci při zahajovacím ceremoniálu zdůraznili, že voda je základní potřebou pro život, a že přístup k nezávadné vodě musí být zajištěn nejen pro současnou rychle rostoucí populaci, ale i pro další generace. Turecko, hostitel konference, je země s dlouholetou historií hospodaření s vodou. Už svojí geografickou polohou propojuje Evropu a Asii i v oblasti péče o vodní zdroje, což se odráží i v motto konference. Při zahájení, jehož se zúčastnil turecký prezident Abdullah Gül a několik desítek ministrů z celého světa, „sál pro 3 500 lidí doslova praskal ve švech,“ popsal ředitelka odboru ochrany vod MŽP Veronika Jáglová. Jak řečníci zdůraznili, zejména v době finanční a ekonomické krize, kterým čelíme zároveň s globálními změnami klimatu, je nezbytné, aby voda byla tématem pro jednání a akci na nejvyšší politické úrovni a maximální pozornost jí byla věnována na všech úrovních rozhodování. Zásadní je také mezinárodní spolupráce.

Nutná adaptační opatření na dopady klimatických změn se velmi silně dotýkají právě hospodaření s vodou. „Z enormního zájmu o Světové vodní fórum je zřejmé, že voda a problematika s ní spojená se stává celosvětovým prioritním tématem, protože její množství a dostupnost bude záviset na přístupu společnosti k tomuto

v mnoha zemích již dnes pohříchu vzácnému přírodnímu bohatství,“ dodává Veronika Jáglová.

Zpráva o vodě a měnícím se světě

V pondělí 16. března představili na Světovém vodním fóru zástupci OSN třetí Zprávu o rozvoji vodního hospodářství ve světě – Water in a Changing World. Tato zpráva je výsledkem práce 26 organizací v rámci OSN, jejichž společným jmenovatelem je voda, ve spolupráci se zástupci vlád, mezinárodních a nevládních organizací a s dalšími zájmovými skupinami.

Představení Zprávy se zúčastnil také Emomali Rahmon, prezident Tádžikistánu, země, jejímž požehnáním i prokletím je voda. Řeky a ledovce tádžických velehor jsou předmětem zájmu velmocí i mezinárodních organizací.

Publikace Water in a Changing World nabízí rozsáhlé shrnutí stavu vodních zdrojů a nástroje pro jejich udržitelné využívání společně s doporučeními pro politické představitelky. Je to jediná zpráva svého druhu a navazuje na předchozí dvě vydání Water for People, Water for Life (2003) a Water: A Shared Responsibility (2006). Podle jejich výsledků byl a stále je význam vody výrazně finančně i politicky podhodnocen, i když se jedná o důležitý přírodní zdroj, dennodenně využívaný ve všech sfé-

rách. Pokud se lidstvo chce vyhnout další světové krizi, nyní způsobené nedostatkem a nedostupností vody, je nezbytné se tímto problémem vážně zabývat.

Jak chce Evropa nakládat s vodou

Téhož dne večer projednaly členské země EU pod vedením českého předsednictví návrh společného prohlášení EU k ministerské části fóra i návrh Ministerské deklarace připravené ke schválení všemi ministry a vedoucími delegací.

Hlavními prioritami EU v nakládání s vodou, které EU prosazuje nejen v rámci aktuálního Světového vodního fóra, jsou:

1. zapojení ostatních sektorů závislých na vodě (energetika, ekonomika, zemědělství, vzdělávání, zdravotnictví, lesnictví, průmysl),
2. udržitelná spotřeba, přístup k nezávadné vodě a sanitace,
3. úsporná opatření pro užívání vody ve všech sektorech,
4. udržitelný a integrovaný management vodních zdrojů,
5. adaptace na klimatické změny, které mají dopad zejména na množství, ale i jakost vody,
6. přeshraniční spolupráce ve vodním hospodářství, která je i hlavním tématem letošního Světového dne vody,

Vedoucí delegace českého předsednictví EU první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík při svém projevu na zahájení Ministerské konference 5. Světového vodního fóra v Istanbulu.

▲ Dětský sbor při zahajovacím ceremoniálu 5. Světového vodního fóra v Istanbulu.

7. voda jako téma pro politická jednání na vysoké úrovni, včetně zajištění dostatečných finančních zdrojů a dobrého vedení celého procesu v rámci dosažení mezinárodních cílů (Rozvojové cíle milénia),

8. zařazení tématu voda do agendy 17. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj a Kodaňského klimatického summitu OSN.

Následující den proběhlo jednání vysoce postavených úředníků k přípravě ministerské části fóra, kde byl za účasti téměř 200 států přijat návrh Ministerské deklarace.

Ústřední podmínka života, zdraví a rozvoje

Jeden z úvodních proslavů ministerské části fóra přednesl 20. března jménem Evropské unie první náměstek českého ministra životního prostředí Jan Dusík, který delegaci českého předsednictví vedl. „Voda je podstatnou součástí životního prostředí a je ústřední podmínkou udržitelného rozvoje, lidského zdraví

a kvality života, zajištění míru a světové bezpečnosti,“ zdůraznil Jan Dusík. Zmínil se také o tom, že se zintenzivňuje konkurence mezi různými hráči o omezené vodní zdroje a zároveň snaha o zajištění co nejvyšší kvality vody, proto je třeba daleko větší pozornost věnovat i přeshraničnímu nakládání s vodami. „S těmito výzvami se ovšem nedokáže vypořádat vodní sektor sám – do debaty se musí daleko více než dosud zapojit i ostatní sektory, včetně energetiky, financí, zemědělství, školství, zdravotnictví, lesnictví a průmyslu,“ řekl Jan Dusík.

Podle slov Jana Dusíka představuje Světové vodní fórum v Istanbulu bod obratu pro nakládání s vodami ve světě – v době světové ekonomické a finanční krize. „Proto musíme usilovně hledat win-win řešení zároveň pro ekologické i ekonomické problémy. Jednoduše si nemůžeme dovolit ignorovat environmentální otázky, protože jsou zcela zásadní součástí efektivní odpovědi na tuto krizi,“ řekl Dusík ve svém úvodním proslavu.

Jak poznamenal, úspěch v oblasti sanice předznamenává pokrok v dosahování dalších cílů v oblasti odstraňování chudoby, zdraví, bezpečnosti i ochrany ekosystémů, stejně jako v sociální oblasti, včetně vzdělávání a rovnosti mužů a žen. Zmínil se také o tom, že EU zvyšuje efektivitu nakládání s vodou nejrůznějšími opatřeními, především v zemědělství, a to jak prostřednictvím efektivnějších technologií, tak lepší zemědělskou praxí. Evropa tak přispívá k bezpečnosti přírodních zdrojů a produkce potravin.

„Svět aktuálně čelí nové výzvě – změně klimatu. Integrovaný management vodních zdrojů a adaptace na změny klimatu se musí stát součástí národních rozvojových strategií, politik a plánů a jsou klíčové pro zvýšení naší odolnosti vůči dopadům klimatických změn,“ uzavřel Jan Dusík.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Stabilizace trhu s druhotnými surovinami

Situace na trhu s druhotnými surovinami se začala stabilizovat.

Drtivá většina vytříděných druhotných surovin se úspěšně materiálově využívá. Nadále zůstávají nižší výkupní ceny u některých surovin,“ říká ředitelka odboru odpadů MŽP Zdeňka Bubeníková.

Významnou část komunálních odpadů tvoří odpady z obalů, povinnost v příslušném rozsahu je recyklovat ukládá zákon o obalech průmyslu. Proto na pokles poptávky po druhotných surovinách musela reagovat také autorizovaná obalová společnost Eko-kom. Ta po dohodě se Svazem měst a obcí ČR a Hospodářskou komorou ČR přijala Stabilizační program tříděného sběru odpadu, jenž spočívá v navýšení stávajících příspěvků obcím, ale také v cílené podpoře třídících linek na dotřídování odpadů a získávání kvalitnějších druhotných surovin. Eko-kom zvýšil platby svým klientům od 1. 1. 2009 o cca 20 % a zároveň naplánoval od dubna zvýšit platby za uvádění obalů na trh o 60 % u papírových obalů a o 45 % u obalů plastových.

Ministerstvo životního prostředí pokračuje v podpoře nových kapacit pro třídění a dotřídování odpadů z prostředků Operačního programu Životní prostředí a zároveň prosadilo do Národního protikrizového plánu vlády několik opatření k podpoře trhu s recyklovanými výrobky. „Například při dopravních stavbách budou využívány protihlukové stěny z recyklovaného plastu. Zároveň na evropské úrovni jednáme o daňovém zvýhodnění recyklovaných výrobků, na domácí půdě usilujeme o přeřazení recyklačních služeb do snížené sazby DPH,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík. „Možností je ještě mnohem víc, například obce mohou využívat městský mobiliář, zpomalovací prahy, patníky, kanálové mříže či různé součásti inženýrských sítí z recyklátů,“ dodal ministr.

Papír

Podle lednového prohlášení Asociace českého papírenského průmyslu není situace s odbytem sběrového papíru zdaleka tak problematická. Tvrzení o ohrožení sbě-

rových systémů odpadového papíru jsou podle vyjádření asociace nepravdivá. Pravda je pouze to, že hospodářský útlum vedl ke snížení poptávky po výrobcích z papíru – zejména obalových materiálech – a tato skutečnost způsobila snížení výkupních cen. Prohlášení asociace potvrzují ministerstvu i jednotlivé firmy podnikající v této oblasti. Papírny za sběrový papír dodavatelům platí. Podle hrubého odhadu se výkupní ceny třech nejdůležitějších druhů sběrového papíru pohybují v následujícím rozmezí: smíšený papír tříděný (nejméně kvalitní druh – ceny za leden a únor) cca 5–15 eur/t; vlnitá lepenka (dle kvality) cca 20–30 eur/t; staré noviny a časopisy cca 60–70 eur/t.

Podle vyjádření zpracovatelů sběrového papíru situace nevyžaduje žádné významné zásahy, neboť trh nabídky a poptávky sběrového papíru se v průběhu času srovnává a jeho výkyvy lze usměrňovat zásobami v celém řetězci. Problém může působit fakt, že si mnozí, kdo se zabývají sběrem a tříděním odpadů, v posledních

letech zvykli pracovat bez jakýchkoliv zásob papíru, nyní při nevýznamných zásobách často šíří velmi negativní signály o přebytých.

Ani z dlouhodobé perspektivy není oprávněná obava, že dojde k poklesu poptávky po sběrovém papíru ze zahraničí, neboť v blízkosti ČR se budují nové zpracovatelské kapacity.

Plasty

Situace v odbytu a zpracování plastů je problematictější. Nejslabší zájem ze strany

zpracovatelů je o směsné plasty. Tato skutečnost je způsobena nízkou poptávkou po výsledných produktech (protihlukové stěny, zatravnovací dlaždice aj.). „Právě opatření, která jsme prosadili do Národního protikrizového plánu vlády pomohou tuto situaci řešit. Významně zvýšit poptávku může nejen vláda, ale také kraje a obce,“ reagoval ministr životního prostředí Martin Bursík.

Výrazně lepší je situace s odbytem a zpracováním PET lahví a transparentních fólií. Pro tyto druhy vyříděných komodit

odbyt existuje, byť i zde poklesly výkupní ceny. Ceny vyříděných PET lahví například poklesly zhruba o 50 % oproti stavu na konci léta 2008. Nízké výkupní ceny vyříděných plastů jsou ovlivněny také nízkou cenou ropy, která je pro výrobu plastů primární surovinou. Poptávka po PET lahvích ale u nás výrazně převyšuje nabídku a hlavní zpracovatelé musí surovinu dovážet z Německa.

Sklo

Odbyt a zpracování vyříděného skla nebyly v ČR současnou ekonomickou krizí nijak výrazně ovlivněny.

Kovy

Přestože zhruba od srpna loňského roku dochází k útlumu hutní výroby, nejsou v současnosti s odbytem, resp. zpracováním kovů výrazné problémy. Většina sběren kovů stále vykupuje, nicméně výkupní ceny klesly i v této oblasti. Podle informací Svazu průmyslu druhotných surovin – Aporeko se současné výkupní ceny u zpracovatelů pohybují okolo 2000 Kč/t u šrotu z výkupu a okolo 1000 Kč/t u průmyslového odpadu. To znamená cca 50 – 60 % úrovně na konci léta 2008.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Provozovatelé jaderných zařízení **ponesou vyšší odpovědnost**

Poslanecká sněmovna schválila 1. dubna 2009 zvýšení odpovědnosti provozovatele za škody způsobené jadernou havárií.

Provozovatelé jaderných zařízení se dosud museli proti následkům havárie na okolí pojišťovat pouze do výše 6 miliard korun s tím, že veškeré další případné škody na životech, zdraví a majetku by za ně uhradil stát. Nově se povinné pojištění zvyšuje na 8 miliard, což je o třetinu více.

Na návrhu intenzivně spolupracovalo Ministerstvo životního prostředí. „Zvýšení odpovědnosti za případné škody je

zásadní. Provozovatel každého podniku musí ručit za škody, které může způsobit. U jaderné elektrárny to platí dvojnásob,“ komentoval hlasování poslanců ministr životního prostředí Martin Bursík.

Vláda přislíbila zvýšení odpovědnosti za jaderné škody již ve svém programovém prohlášení. Třetinové navýšení je první krok k tomu, aby Česká republika přistoupila k Vídeňské úmluvě o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody v rozsa-

hu její novely z roku 1997. Provozovatelem obou českých jaderných elektráren je společnost ČEZ. V důsledku schválené novely atomového zákona bude muset zvýšit minimální pojištění proti případným škodám způsobeným mimo areál každé z nich ze šesti na osm miliard korun.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP*

Více ekologicky šetrných výrobků v evropských obchodech

Podstatou novely nařízení o evropském systému ekoznačení značkou Květina (The Flower) je především rychlejší tvorba kritérií pro výrobky a služby a zjednodušené procesy při žádosti o ekologickou značku Evropské unie.

Návrh novelizace dvou evropských nařízení, který se podařilo vyjednat českému předsednictví, schválil 2. dubna Evropský parlament drtivou většinou hlasů. „Evropští zákazníci se dostanou k mnohem širšímu spektru certifikovaných ekologicky šetrných výrobků a zvýší se také podíl firem, které při svém řízení kladou důraz na ochranu životního prostředí,“ komentoval hlasování ministr životního prostředí Martin Bursík.

Novela nařízení o Programu pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) bude znamenat především rychlejší registraci do programu EMAS a jeho otevření organizacím ze zemí mimo EU.

„Tímto hlasováním se nám podařilo úspěšně dokončit další z priorit českého předsednictví v oblasti životního prostředí, konkrétně v oblasti udržitelné spotřeby a výroby,“ řekl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík. „Je to druhý úspěch v krátké době za sebou poté, co Evropský parlament předchozí týden schválil námi dojednanou revizi nařízení o látkách, poškozujících ozonovou vrstvu Země,“ dodal Dusík s tím, že ve všech třech případech jde o normy, které mají přímý pozitivní efekt pro každého jednotlivého občana členských států EU.

Ekoznačení

Ekoznačka, která má podobu květiny, usnadňuje spotřebitelům výběr výrobků a služeb, jež jsou, při zachování vysoké kvality, během svého životního cyklu šetrnější k životnímu prostředí než jejich konkurenční alternativy.

Jde o dobrovolný systém značení, do něhož se mohou zařadit společnosti, jejichž výrobky plní daná kritéria. Přestože tento systém funguje v Evropě již od roku 1992, bylo certifikováno téměř 5000 výrobků a služeb a celkový prodej takových produktů – například papírenských výrobků, mycích prostředků či hotelových služeb představuje zhruba miliardu eur ročně, jeho širšímu využití brání příliš byrokratické procesy při tvorbě kritérií a udělování certifikátu. Podniky je z tohoto důvodu dostatečně nevyužívají. Schválená revize nařízení umožní zásadní zvýšení počtu výrobků a služeb s ekoznačkou Květina na trhu v evropských zemích.

EMAS

Program pro systém řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (EMAS) je rovněž dobrovolným systémem, do kterého se mohou přihlásit organizace (podnikatelské i nepodnikatelské subjekty), které aktivně řídí

a monitorují dopady své činnosti na životní prostředí a průběžně je minimalizují. Program byl zřízen v roce 1993 pro průmyslové podniky, od roku 2001 je otevřen všem sektorům ekonomiky. Cílem kompromisu, který dohodlo české předsednictví, je zatraktivnění systému prostřednictvím zjednodušení administrativních procesů, harmonizace postupů a definováním jasných standardů (indikátorů). Zvláštní pozornost je věnována potřebám malých a středních podniků a organizací. Program by se tak měl stát celkově účinnějším a oslovit větší množství organizací. Toho by mělo být dosaženo mj. otevřením rámce programu i pro organizace ze zemí mimo EU.

Dnes je v Evropě v systému EMAS začleněno zhruba 6000 podniků a organizací (včetně českého Ministerstva životního prostředí). Revidované nařízení podle odhadu Evropské komise umožní, aby se jejich počet zvýšil do roku 2015 o dalších 17 000.

*Další informace: www.cenia.cz,
www.ekoznacka.cz*

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

Šetrnější auta pro evropské politiky

Při návštěvě amerického prezidenta Baracka Obamy a při neformálním zasedání ministrů životního prostředí EU sloužilo pětadvacet vozů Škoda Superb GreenLine.

V Mladé Boleslavi ekologicky šetrnější auta od společnosti Škoda Auto symbolicky převzal 2. dubna ministr životního prostředí a místopředseda vlády Martin Bursík. Klíče od vozů předal ministru Bursíkovi

ředitel vnějších vztahů Škoda Auto Radek Špicar, poté co první dva vozy již v úterý převzal místopředseda vlády pro evropské záležitosti Alexandr Vondra. „To, že politici jezdí ekologicky šetrnějšími vozy, je důležité. Je velmi dobré, že Škoda Auto

tomu vyšla vstříc a Superby GreenLine tento účel zapůjčila. Je to nejen její dobrá reklama, ale i signál, že česká automobilka dokáže nabídnout úsporné auto i v takto vysoké třídě,“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík.

Foto Jan Symon

▲ Martin Bursík symbolicky přebírá 25 vozů Škoda Superb GreenLine pro české předsednictví v Radě EU.

Vyšší šetrnosti vozů řady GreenLine dosáhla Škoda Auto aerodynamickými úpravami podvozku, prodloužením převodů jednotlivých převodových stupňů a nahrazením rezervy sadou pro opravu pneumatik. Tím získal vůz nižší hmotnost a menší součinitel odporu vzduchu. Ke snížení spotřeby a tedy i nižší produkci CO₂ dopomohly také speciální pneumatiky se sníženým valivým odporem. Opatření vedla u modelu Superb k snížení produkce CO₂ na hodnotu 136 g/km.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP*

Veřejná diskuse: **Strategie udržitelného rozvoje ČR**

Během dubna a května je ve veřejné diskuzi možné připomínkovat aktualizovanou Strategii udržitelného rozvoje České republiky. Dokument je k dispozici na webové stránce ministerstva: www.mzp.cz/sur.

Strategie udržitelného rozvoje České republiky (SUR ČR) byla původně schválena vládou v roce 2004, její aktualizace probíhá od roku 2007. Za přípravu SUR ČR je odpovědná Rada vlády pro udržitelný rozvoj, nositelem úkolu je ministr životního prostředí.

Cílem procesu připomínkování je dojít ke shodě a vytvořit konsensuální rámec pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru (jako jsou např. sektorové politiky nebo akční programy). SUR ČR pak bude důležitým východiskem pro strategické rozhodování v rámci jednotlivých resortů i pro meziresortní součinnost a spolupráci se zájmovými skupinami.

Aktualizace stávající strategie se zaměřuje především na možné hrozby (sociální, ekonomické a environmentální) pro další vývoj České republiky a hledá cesty a nástroje, jak se těmto hrozbám vyhnout nebo je eliminovat. Současně také chce vytvářet předpoklady pro rozvoj s maximálním spolupůsobením mezi oblastí sociální, ekonomickou a environmentální.

Předkládaný text je určen pro diskuzi s veřejností k tématům a problémům, které byly z hlediska udržitelného rozvoje Čes-

ké republiky označeny jako zásadní a jsou seřazeny do 5 prioritních os:

- **Prioritní osa 1:** Populace, člověk a zdraví
- **Prioritní osa 2:** Ekonomika a inovace
- **Prioritní osa 3:** Rozvoj území
- **Prioritní osa 4:** Krajina, ekosystémy a biologická rozmanitost
- **Prioritní osa 5:** Stablní a bezpečná společnost

Text Strategie udržitelného rozvoje České republiky bude upraven podle došlých připomínek z veřejné diskuze tak, aby bylo možné jej v listopadu 2009 předložit ke schválení vládě ČR.

*Jarmila Krebsová,
tiskové oddělení MŽP
upraveno (red)*

Spravedlivé rozdělování světového genetického bohatství

Jak celosvětově zajistit transparentní podmínky pro přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivé rozdělení zisků z využití těchto zdrojů?

O mezinárodním režimu, který má takový přístup zajistit, jednalo v dubnu v Paříži 7. zasedání pracovní skupiny Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD) pro přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivé rozdělování přínosů z jejich využívání. Smluvní strany CBD se zavázaly vytvořit a přijmout tento mezinárodní právně závazný režim do roku 2010.

CBD chápe genetický zdroj jako jakýkoli materiál rostlinného, živočišného, mikrobiálního nebo jiného původu, který obsahuje funkční geny, skutečné nebo potenciální hodnoty. Každý členský stát CBD má možnost definovat podmínky přístupu ke svým genetickým zdrojům tak, aby zároveň nebyla dotčena jeho suverenity v nakládání s vlastními přírodními a genetickými zdroji.

Prvním důvodem, proč vytvářet další mezinárodní legislativu, je nedostatečné uplatňování požadavků CBD na úrovni

některých států Úmluvy. Druhým důvodem je pak rostoucí tlak rozvojových zemí, které často zdroje poskytují, ale

ných pracovišť a také místních obyvatel a komunit; režim, který bude praktický, funkční a nebude představovat nadměrnou administrativní zátěž ani pro státní správu, ani pro soukromou sféru.

Výsledkem jednání v Paříži jsou první ucelené návrhy mezinárodní legislativy v oblasti přístupu ke genetickým zdrojům a sdílení výnosů z jejich využití. I když zatím odráží jen bohatou diskusi a zájmy všech zúčastněných stran, přesto lze mluvit o průlomu a úspěchu.

Další kolo jednání, na kterém se již budou hledat kompromisní řešení pro jednotlivé problémy, se uskuteční v kanadském Montrealu v listopadu 2009.

později mají problém získat odpovídající část výnosů v případě úspěšných komerčních projektů na nich založených.

Nový mezinárodní režim by měl najít citlivou rovnováhu mezi zájmy rozvojových a rozvinutých zemí, soukromých komerčních firem, vědecko-výzkum-

Další informace: <http://chm.nature.cz>, <http://www.cbd.int/abs/lir>, <http://www.iisd.ca/biodiv/abs7>

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
upraveno (red)*

ÚMLUVA O BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI A SPRAVEDLIVOST

Úmluva o biologické rozmanitosti byla podepsána na konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro 5. června 1992. U nás vstoupila v platnost 3. března 1994. Členské státy úmluvy, kterých je dnes 191, se zavázaly plnit tři cíle:

- 1) chránit biologickou rozmanitost;
- 2) udržitelně využívat její složky;
- 3) mít přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivě a rovnoměrně sdílet a rozdělovat přínosy, plynoucí z jejich využívání.

V rámci naplňování třetího cíle si úmluva stanovila cíl na svém desátém zasedání konference smluvních stran úmluvy

v roce 2010 přijmout tzv. „mezinárodní režim pro přístup ke genetickým zdrojům a spravedlivé rozdělování přínosů, plynoucích z jejich využívání“. Tento cíl byl prosazován zejména rozvojovými zeměmi, které jako země s vysokou biologickou rozmanitostí často genetické zdroje poskytují, aniž by měly z jejich využívání odpovídající profit. Nový režim nakládání s genetickým bohatstvím planety by měl mít globální právně závazný charakter.

Zdroj: MŽP

Evropští ministři **životního prostředí** v Čechách

V Praze a na Křivoklátě proběhlo 14. a 15. dubna neformální zasedání ministrů životního prostředí Evropské unie.

▲ Pohled do sálu, kde probíhá diskuse ministrů o adaptacích na změny klimatu.

▲ Jednání ministrů životního prostředí EU na Křivoklátě. Ministři diskutovali především o strategii mezinárodních vyjednávání nové kodaňské klimatické dohody a o financování nutných opatření ke snižování produkce skleníkových plynů a adaptacím na dopady klimatických změn.

▲ Část jednání absolvovali evropští ministři i na středočeském hradě Křivoklát. Martin Bursík se tu také spolu se svým náměstkem Františkem Pelcem a předsedou sněmovního Výboru pro životní prostředí Liborem Ambrozem sešel se starosty z regionu, s nimiž diskutoval o návrhu na vyhlášení Křivoklátska národním parkem.

▲ Na závěr ministerské návštěvy Křivoklátu přišlo překvapení: ministr životního prostředí Martin Bursík v doprovodu poslankyně Kateřiny Jacques a l. náměstek ministra Jan Dusík v doprovodu ředitelky odboru EU MŽP Veroniky Hunt Šafránkové se v šatech renesančních šlechticů připojili ke skupině historického tance. Nakonec neodolala ani řada hostů z dalších členských zemí EU.

◀ Krátká příprava před uzavřením jednáním evropských ministrů životního prostředí. Zleva zvláštní vyslanec českého předsednictví pro klima James Leigh Hunt, první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, ministr Martin Bursík a ředitelka odboru Evropské unie Veronika Hunt Šafránková.

Změna klimatu? Změna myšlení.

Adaptace na dopady změn klimatu byly hlavním tématem prvního dne. „Děláme maximum pro snížení evropských emisí skleníkových plynů, ale zároveň velmi dobře víme, že redukční opatření nestačí. Potřebujeme vedle toho celou škálu opatření, která nám pomohou se vyrovnat s důsledky klimatických změn a to velmi brzy, protože ty dopady jsou již dnes viditelné,“ komentuje předseda Rady EU pro životní prostředí, český vicepremiér a ministr životního prostředí Martin Bursík. Zmiňuje se například o zvýšeném výskytu extrémních záplav, úbytku alpských ledovců či zásadních změnách ve srážkových úhrnech v Evropě. „Tyto důsledky budou v příštích desetiletích ještě intenzivnější, jak nás varují vědci z celého světa,“ dodává Bursík.

Ministři se shodli na tom, že Evropa stejně jako další světové regiony potřebuje sérii opatření, aby zvýšila odolnost svých obyvatel i přírodních ekosystémů vůči dopadům změny klimatu. „Tím neříkáme, že máme budovat nové a ještě vyšší hráze. Potřebujeme změnit celý náš způsob myšlení. Musíme integrovat adaptace na změnu klimatu do všech našich politik, počínaje zemědělstvím přes hospodaření s vodou až po energetiku či pojišťovnictví,“ říká Bursík.

Ministři životního prostředí EU diskutovali v Praze o vlastních zkušenostech. Osm členských zemí (Dánsko, Finsko, Francie, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Španělsko a Velká Británie) už přijalo vlastní národní adaptační strategie.

Ministři také přivítali Bílou knihu o adaptacích, kterou 1. dubna zveřejnila Evropská komise. Bílá kniha říká, že dopady klimatických změn se budou v jednotlivých evropských regionech lišit; nejzranitelnější budou pobřežní, horské a zátopové oblasti. To mj. znamená, že většinu adaptačních opatření musí přijmout jednotlivé členské státy na své úrovni. Ale existují přinejmenším tři významné důvody, proč by tyto aktivity měly být koordinované. „Za prvé má změna klimatu přeshraniční dopad, například na říční povodí. Vedle toho tu máme sektory, jako je zemědělství, vodní hospodářství či rybolov, které jsou v Evropě velmi integrované a pro které máme i společné politiky. Třetím důvodem je vzájemná solidarita mezi členskými státy,“ říká Martin Bursík.

Ministři se shodli, že pro navržení účinných adaptačních opatření potřebujeme zlepšit také informační základnu, z níž vycházíme (především ohledně konkrétních dopadů změn klimatu, spojených

sociálních a ekonomických souvislostí a analýz nákladů a přínosů realizace jednotlivých typů opatření) a zdůraznili důležitost vzájemné výměny informací, což lze dosáhnout například ustavením společného tzv. Clearing House Mechanismu, jak navrhla Evropská komise.

„Potřebujeme také přehodnotit naše současné politiky a legislativu, jako je rámcová směrnice o vodách, společná zemědělská politika či soustava Natura 2000, aby byly lépe připraveny na přicházející důsledky klimatických změn. Ty musíme reflektovat i v tom, jak využíváme půdu, a v územním plánování,“ zdůraznil Martin Bursík.

Pražské neformální zasedání ministrů životního prostředí EU je prvním jednáním na takto vysoké úrovni v EU, které se zabývalo adaptačními opatřeními na dopady změn klimatu.

Budoucí klimatická dohoda a financování

Vyjednávání o budoucí kodaňské klimatické dohodě a financování opatření ke snižování skleníkových emisí i k přizpůsobení se dopadům změny klimatu byly dvěma zásadními tématy druhého dne zasedání ministrů životního prostředí Evropské unie v Praze.

„Dosáhnout v Kodani dohody na ochraně klimatu je naprosto zásadní podmínkou ochrany klimatu i našeho ekonomického rozvoje,“ říká předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík. Diskuse zde potvrdila, že EU je stále vůdčí silou v mezinárodní klimatické debatě. „Evropští ministři životního prostředí přijeli do Prahy, abychom je informovali, jak jdou jednání kupředu. Je na nás, abychom dále vedli debatu a zajistili úspěch jednání o ambiciózní dohodě v Kodani, kterou naléhavě potřebujeme, chceme-li odvrátit nebezpečné důsledky klimatických změn,“ dodal Bursík.

EU je stále prvním a dosud jediným regionem světa, který přijal ambiciózní sadu opatření vůči klimatickým změnám, stejně jako detailní pozici k budoucí kodaňské klimatické dohodě. České předsednictví vedlo Unii v bilaterálních jednáních s Indií, Japonskem a Spojenými státy, ale také v mnohostranných rozhovorech, naposledy minulý týden v rámci jednání OSN v Bonnu. „Přes aktuální politické problémy v České republice povede předsednictví nadále debatu o této otázce na jednání OSN či G8 v následujících měsících,“ říká Bursík.

Vyjednávání nyní vstupují do kritické fáze. V květnu by měl být na světě první návrh textu Kodaňské dohody. Administrativa USA začíná ve svých pozicích postupovat kupředu. „Očekáváme, že i ostatní brzy ohlásí své redukční cíle,“ dodává Bursík. EU vyzývá ostatní rozvinuté i prudce se rozvíjející ekonomiky, aby přišly s ambiciózními cíli. Sama je v takovém případě připravena zavázat se k 30% snížení skleníkových emisí do roku 2020.

„Je naprosto jasné, že prudce se rozvíjející ekonomiky jako Čína, Indie nebo Brazílie budou považovat přechod k nízkouhlíkové ekonomice za příliš náročný, pokud se jim nedostane finanční a technologické podpory od rozvinutého světa, včetně EU, USA, Japonska a dalších zemí,“ říká ministr Bursík.

Změny, které musíme udělat, jsou podstatné, a stejně tak významný je i rozsah potřebné podpory a finanční spolupráce. Nutné investice budou na konci příštího desetiletí dosahovat desítek miliard dolarů ročně. „Ta čísla mohou vypadat jako velmi vysoká, ale je třeba si uvědomit, že je to jen malý zlomek toho, co běžně vydáváme za ropu,“ poznamenává Martin Bursík. EU má ve své pozici jasno: nabízíme spravedlivý podíl Unie na financování adaptačních i redukčních opatření jako součást Kodaňské dohody.

„Spolu s ministry financí pokračujeme v práci na detailech toho, co myslíme, že by mohlo znamenat skutečný úspěch prosincových jednání v Kodani. V posledních deseti týdnech svého předsednictví udělá Česká republika maximum pro to, aby nastupující švédské předsednictví mělo na čem stavět,“ uzavřel Martin Bursík.

České předsednictví připraví návrh závěrů červnové Rady EU pro životní prostředí, které by formálně uzavřely diskusi vedenou v Praze a navrhly konkrétní hmatatelná rozhodnutí, která by měla Unie v budoucnu přijmout.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*

ENERGY GLOBE AWARD 2009

Energy Globe Award je nejvýznamnějším celosvětovým oceněním v oblasti ochrany životního prostředí.

Vyznamenává projekty, které šetrně a ekologicky využívají naše společné zdroje, jako např. energii a vodu nebo které používají jejich obnovitelné formy. Předání mezinárodního ocenění se koná každoročně v rámci velkého galavečera za účasti televizních kamer, které zprostředkovávají atmosféru miliardám domácností na celém světě. Světové ceny Energy Globe se v roce 2009 udílely v Praze na pozvání českého předsednictví EU. O atmosféře galavečera ve Veletržním paláci vypovídají fotografie Jana Symona.

Mezinárodnímu finále předcházelo slavnostní předávání cen Energy Globe National Award vítězům národních kol. Ceny předávali profesor Edward Solomon Ayensu z Ghany a první náměstek ministra životního prostředí ČR Jan Dusík, kterého jsme při té příležitosti požádali o krátký rozhovor:

Můžete shrnout význam Energy Globe Award ve světovém kontextu?

Dnešní vyhlášení bylo věnováno národním vítězům, zítra bude srovnání mezinárodní. Smyslem Energy Globe Award je ukázat na zajímavá řešení, která jsou inovativní a přinášejí výsledky nejen z hlediska energetického, ale i obecně udržitelnosti. Lidé tak mezi sebou zjišťují, jaké projekty se dělají, budou je replikovat a to vše vede i k uvědomění si v jednotlivých zemích, co všechno se dělá, co se dá dělat. Přispívá to k rozšiřování znalostí, k informování veřejnosti, protože soutěž je silně publikovaná, finální večer přenáší celá řada televizí. Je to světová akce pro tento typ projektů.

Dá se říci, že tahle soutěž je svého druhu nejvýznamnější na světě? Jakou má prestiž?

Jsou ještě další podobné, například Sasakawa Peace Foundation a několik dalších. Ale co se týče rozsahu a rozšíření, asi nic většího v oblasti udržitelného rozvoje není.

Není zvykem, aby se tato cena předávala v předsednické zemi EU. Proč tentokrát v Praze?

Organizátoři jsou z Rakouska, mají to sem blízko. Loňské předávání národních cen také bylo velmi úspěšné a tam vznikla myšlenka uskutečnit u nás v České republice globální předávání a spojit ho s neformální Radou ministrů životního prostředí EU. Přítomnost ministrů a komisaře dodává události význam. Myslím, že to je dobrý nápad. Uvidíme, jestli bude předávání pokračovat například po dalších předsednických zemích...

České Ministerstvo životního prostředí teď spouští velkorysý program dotací Zelená úsporám. Je to příležitost i pro nějakou inovaci? Může to někomu pomoci vytvořit zajímavý projekt, který by mohl uspět v Energy Globe Award?

Když se podíváte na portfolio projektů, které byly jako národní ceny Energy Globe představeny, je velmi různorodé. Program Zelená úsporám obnáší to, že domácnosti, rodinné domy, bytové domy budou v součtu moci asi za 25 miliard zateplit, nainstalovat obnovitelné zdroje. Je to tedy hodně masové, hodně opakujících se věcí, ale myslím, že souvislost předávání cen Energy Globe a toho, že rozjíždíme program Zelená úsporám, tu je. Může se vzájemně propojit a ukázat, že energetická účinnost, úspory a obnovitelné zdroje jsou něco, co má smysl.

Dotace by třeba mohly podpořit i nějaké originální nápady...

Určitě ano. Samozřejmě tam budou různá technologická řešení a do programu se mohou zapojovat třeba sídliště. Uvidíme, jaké přijdou žádosti.

▲ Jan Dusík (uprostřed) při předávání Energy Globe Award.

Za rozhovor děkuje Hana Kolářová

◀ Očekávají vyhlášení světových cen Energy Globe: zleva předseda výboru pro životní prostředí Evropského parlamentu Miroslav Ouzký, vicepremiér Martin Bursík, premiér Mirek Topolánek, komisař pro životní prostředí Stavros Dimas, předsedkyně výboru pro evropské záležitosti PS PČR Kateřina Jacques, švédský ministr životního prostředí Andreas Carlgren a I. náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík.

Děti, jejichž oblečení symbolizovalo při zahájení všechny barvy Evropy. Za nimi zleva výkonná ředitelka Evropské agentury životního prostředí Jacqueline McGlade, ministr životního prostředí Martin Bursík, evropský komisař pro životní prostředí Stavros Dimas, premiér Mirek Topolánek a švédský ministr životního prostředí Andreas Carlgren. ▶

▲ Program předávání cen o další rozměr obohatil tanečník Viktor Kee.

▲ Premiér Mirek Topolánek a vicepremiér Martin Bursík předávají hlavní cenu Energy Globe Award Salinee Tavaranan z barské organizace Border Green Energy Team.

Den Země 2009

Ministerstvo životního prostředí oslavilo Den Země startem příjmu žádostí o podporu z programu Zelená úsporám i z Operačního programu Životní prostředí.

dí. Kromě toho 22. dubna 2009 otevřelo ministerstvo veřejnosti zbrusu nové informační centrum přímo v budově úřadu v Praze-Vršovicích. Ve foyer MŽP se zaměstnancům i veřejnosti otevřela možnost obdi-

vovat snímky střeoevropských květin, které nafotil Miloslav Kuklík. A zaměstnanci ministerstva na letošní Den Země u budovy úřadu vysadili další strom – lípu.

(red)

▲ Fotografie Miloslava Kuklíka, vystavené ve foyer Ministerstva životního prostředí, zobrazují květenu střední Evropy.

▲ Lípu nově zasazenou u budovy ministerstva už zbývá jen zalít...

Foto Barbora Pečová a Lucie Pemlová Straková

Zákaz měkkých freonů pomůže ozonové vrstvě

Českému předsednictví se podařilo ve vyjednávání mezi Radou EU a Evropským parlamentem dosáhnout shody na dalším zefektivnění ochrany ozonové vrstvy Země.

Shodu na návrhu novely nařízení o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, odhlasovalo 25. března 2009 plénum Evropského parlamentu. „Novela nařízení podle dosažené dohody významně zvýší nejen ochranu životního prostředí, ale také omezí vliv ultrafialového záření na lidský organismus. Je výrazným úspěchem českého předsednictví, že se již v březnu podařilo shody mezi Radou EU a Evropským parlamentem dosáhnout,“ komentoval výsledek hlasování předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík.

Hlavním výsledkem konečné dohody je například zákaz výroby a používání hydrochlorofluorouhlovodíků (tzv. měkkých freonů, HCFCs), které významně poškozují ozonovou vrstvu Země. Jejich výroba a použití budou významně omezeny a úplný zákaz vejde v platnost na základě dohody mezi Evropským parlamentem a Radou EU od roku 2020.

Od roku 2010 bude platit zákaz použití nově vyrobených HCFC. V roce 2010 bude výroba HCFC omezena na 35 %, v roce 2014 na 14 %, v roce 2017 na 7 % a zastavena dnem 1. ledna 2020. Bude existovat pouze výjimka pro vědecké a laboratorní účely.

V roce 2010 také vejde v platnost zákaz používání metylbromidu a halonu 1202. Součástí dohody jsou i přísnější opatření k předcházení emisí těchto látek. Jde především o kontroly těsnosti zařízení s obsahem těchto látek větším než 30 kg. Tato opatření byla nastavena stejně, jako je tomu již dnes u fluorovaných skleníkových plynů. Dochází také k omezení vývozu těchto látek, omezen bude především vývoz do rozvojových zemí. „Úspěch předsednictví je výsledkem dlouhodobého aktivního zapojení České republiky do dění v oblasti ochrany ozonové vrstvy na mezinárodní, především evropské úrovni“, shrnuje dosažení shody Jakub Achrer, kte-

rý je expertem Ministerstva životního prostředí na tuto problematiku.

Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)

eEnvironment – evropský informační systém o životním prostředí

Integrace znalostí o životním prostředí v Evropě – tak znělo motto konference Towards eEnvironment (Směrem k eEnvironment), která se konala 25. – 27. března 2009 v Praze. Evropská komise chce vybudovat Sdílený informační systém o životním prostředí v Evropě, který poskytne kvalitní a ověřené informace.

V dnešní době existuje v Evropě množství informačních systémů o životním prostředí. Cílem Evropské komise je však vybudovat Sdílený informační systém v Evropě pro životní prostředí (Shared Environmental Information System – SEIS), jednotnou vstupní bránu k informacím o stavu, vývoji životního prostředí a aktivitách ve prospěch jeho ochrany. K tomuto záměru svolalo české předsednictví v Radě EU do Prahy mezinárodní konferenci Towards eEnvironment.

Konference se zúčastnilo přes 400 účastníků z celého světa, mimo jiné ředitelka Evropské agentury pro životní prostředí Jacqueline McGlade, ředitel Programu pro sledování Země Evropské kosmické agentury Volker Liebig či náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková.

Sdílený informační systém pro životní prostředí v Evropě zajistí široké veřejnosti, veřejné správě, firmám, ale i médiím snadný přístup k věrohodným a srovnatelným informacím o stavu životního prostředí v zemích Evropské unie. SEIS bude pracovat s geografickými informačními systémy, které umožní zobrazovat mapy o stavu životního prostředí. Dále bude obsahovat například informace o kvalitě a kvantitě vody, o nakládání s odpady, o stavu ovzduší, monitoring půdy, údaje o chráněných územích, emisní limity, platnou legislativu a další užitečné garantované informace. Bude také využívat globální monitorovací systém pro životní prostředí a bezpečnost.

Mezinárodní konference Towards eEnvironment se zaměřila na výměnu informací mezi vědci, veřejnou správou, evropskými environmentálními agenturami, firmami a institucemi, které jsou zapojené do zpracování informací o životním prostředí, jakož i koncovými uživateli. Na závěr konference zástupci členských států EU přijali Memorandum k SEIS. Tento významný dokument bude předán Evrop-

Foto Jan Symon

▲ **Výkonná ředitelka Evropské agentury pro životní prostředí Jacqueline McGlade při svém vystoupení na slavnostním zahájení evropské konference Towards eEnvironment.**

ské komisi jako doporučení českého předsednictví k dalšímu zavádění SEIS. „České předsednictví touto konferencí chtělo přispět k rychlejšímu zavedení Sdíleného informačního systému o životním prostředí v EU, a tak umožnit nejen veřejné správě a firmám, ale i široké veřejnosti lepší elektronický přístup k ověřeným informacím,“ řekl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík.

„Konference upozornila také na rozvíjející se činnost v oblasti informačního systému pro oblast životního prostředí a umožnila odborníkům navázat bližší spolupráci,“ zdůraznil na závěr předseda konference profesor Jiří Hřebíček z Masarykovy univerzity v Brně.

Ve čtvrtek 26. března v Betlémské kapli proběhlo jako součást konference slavnostní předání cen za nejlepší příspěvky ve čtyřech sekcích k využití informačních technologií v oblasti životního prostředí. V mezinárodní konkurenci si první cenu v sekci Globální monitoring životního

prostředí a bezpečnosti (Global Monitoring for Environment and Security-GMES) odnesli zástupci z České republiky, Jiří Čtyřoký a Michal Pochmann, za svůj příspěvek Atlas města Prahy pro územní plánování.

Konference byla organizována Masarykovou univerzitou v Brně ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Evropskou komisí, Evropskou agenturou životního prostředí a Evropskou kosmickou agenturou. Na organizaci se podílely také CENIA – česká informační agentura životního prostředí, Česká kosmická kancelář, Ústav informatiky AV ČR a Český hydrometeorologický ústav.

Další informace včetně příspěvků z konference: www.e-envi2009.org. Více o eEnvironment v některém z příštích čísel Zpravodaje MŽP.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*

Zateplování bytového fondu brzy i z OPŽP

K miliardám na snižování energetických výdajů domácností z nového dotačního programu Zelená úsporám (podrobně o něm v rubrice Téma) se přidává dalších 15 miliard korun z evropských fondů.

Evropský parlament 2. dubna 2009 schválil změnu nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj, podle které mohou všechny státy EU uvolnit investice z ERDF do zlepšení energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů pro vytápění i v rodinných a bytových domech. To dosud nebylo možné.

Na základě opakovaných intervencí českého Ministerstva životního prostředí navrhla na sklonku loňského roku Evropská komise změnu nařízení o Evropském regi-

onálním fondu tak, aby bylo možné čerpat prostředky na zateplování a využívání obnovitelných zdrojů nejenom v budovách státní a veřejné správy, ale i pro rodinné a bytové domy.

Ministerstvo životního prostředí nyní s Ministerstvem pro místní rozvoj vyjednává přesun prostředků z ERDF do Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). „Zároveň již pracujeme na schématu změny OPŽP tak, aby se žadatelé mohli co nejdříve o dotace na zateplování ucházet,“ říká Jan Kříž, ředitel odboru fondů EU MŽP. „Počí-

táme, že žádat o dotace z OPŽP na zateplování bytového fondu bude možné ještě v letošní stavební sezóně,“ dodává.

OPŽP má dobré zkušenosti s podporou kvalitního zateplení veřejných budov – škol, nemocnic, obecních úřadů a dalších. Jde o neúspěšněji čerpanou oblast podpory s 585 schválenými projekty. V této oblasti jsme již z OPŽP odsouhlasili finanční podporu projektům v hodnotě téměř 6 miliard korun.

*Petra Roubíčková,
tiskové oddělení MŽP, zkráceno (red)*

Přes 40 milionů na ekologickou výchovu a poradenství

Dotace ze Státního fondu životního prostředí ve výši více než 40 milionů korun, určené na environmentální výchovu, vzdělávání, osvětu a poradenství, schválil na začátku dubna ministr životního prostředí Martin Bursík.

Jde o dotace pro úspěšné projekty, podané do první výzvy programu SFŽP na podporu environmentální výchovy, vzdělávání, osvěty a poradenství v letošním roce. Prioritními tématy v této výzvě byly změna klimatu a ochrana ovzduší, nový zákon o odpadech a podpora materiálového využití odpadů a obalů a udržitelná spotřeba a výroba.

Expertní komise zhodnotila všechny podané projekty a doporučila podpořit sedmáct z nich v celkové výši 40 582 272 Kč. Ministr životního prostředí Martin Bursík tedy rozhodl na základě doporučení Rady SFŽP o podpoře projektů.

Druhá výzva pro předkládání projektů v těchto programech bude vyhlášena v květnu s termínem pro odevzdání žádostí do konce června. Bude v ní k dis-

pozici dalších 20 milionů korun. Mezi podporovanými tématy nebude opět chybět ochrana klimatu, obnovitelné zdroje energie, ale také podpora biodiverzity a ekologické stability krajiny. Tématem bude i ochrana jakosti a množství povrchových i podzemních vod.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, zkráceno (red)*

Aktualizovaný plán výzev OPŽP na rok 2009

Na webových stránkách Operačního programu Životní prostředí, v rubrice Nabídka podpory, byl zveřejněn aktualizovaný Plán výzev na rok 2009. Plán byl rozšířen o výzvu na Prioritní osu 7 – Rozvoj infra-

struktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu, prioritní osu 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní (aglomerace nad 2000 i pod 2000 ekvivalentních obyvatel), dále o podoblast podpory 4.2

– Odstraňování starých ekologických zátěží a podoblast podpory 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry.

Více na: www.opzp.cz

(red)

Zelená úsporám

– z různých úhlů pohledu

Ministerstvo životního prostředí otevřelo na Den Země 22. dubna 2009 unikátní dotační program Zelená úsporám. Zhruba deset miliard korun v letošním roce podpoří investice do energetických úspor a obnovitelných zdrojů energie v domácnostech.

Co předcházelo? Vysoký greening

Možná si položíte otázku, kde se berou miliardy na podporu obnovitelných zdrojů a úspory energie v obytných budovách?

České republice podle Kjótského protokolu vzniklo právo prodat emisní jednotky AAU díky tomu, že k roku 2008 snížila své skleníkové emise o zhruba 24 % vůči roku 1990, přičemž závazek činil jen 8 %. „Ukazuje to efektivitu ekonomických nástrojů ochrany klimatu. Japonsko, které bylo v roce 1990 technologicky mnohem výš než Československo, mělo ke snižování emisí horší výchozí pozici. My jsme díky rozpadu socialistického hospodářství a jeho zásadní změně ušetřili mnohem víc. Dnes tedy Japonsko přispívá k tomu, abychom emise mohli dále snížit. V přepočtu na obyvatele totiž patříme stále k nadprůměrným producentům skleníkových plynů,“ vysvětluje ministr životního prostředí Martin Bursík.

Prodej emisních kreditů má přísná pravidla. Výnosy za prodané kredity, které země získají od států, kterým se nedaří Kjótský protokol plnit, musí prodávající

Díky Zelené úsporám dosáhne na finanční podporu přes 250 000 domácností.

země využít výhradně na programy, které snižují emise skleníkových plynů. Za emise vypuštěné v jedné zemi se tedy snižují emise skleníkových plynů v jiné zemi. Dalším důležitým pravidlem je míra efektivit takových programů, zvaná greening. Čím má program větší greening, tím má větší šanci na lepší prodejní cenu svých jednotek. Tzn. čím více program snižuje emise skleníkových plynů, tím více peněz za prodej kreditů může získat země, která program zavádí.

Finální smlouvu o prodeji emisních kreditů Kjótského protokolu podepsali 30. března 2009 místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík

a výkonný ředitel japonské Organizace pro rozvoj nových energetických a průmyslových technologií (NEDO – New Energy and Industrial Technology Development Organization) pan Yasuhiro Shimizu. Tím se uzavřelo mnohaměsíční vyjednávání a do České republiky mohly začít proudit mili-

ardy korun, určené prostřednictvím programu Zelená úsporám pro české domácnosti. „Pro rok 2009 počítáme s tím, že díky obchodu s Japonskem a dalšími partnery bude mít program Zelená úsporám k dispozici zhruba 10 miliard korun,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík.

EMISNÍ JEDNOTKA AAU

Assigned Amount Unit (AAU) je jednotka v rámci Kjótského protokolu, která představuje obchodovatelné právo státu vypustit do ovzduší jednu tunu CO₂ v období 2008 – 2012. Přebytek svých jednotek může země, která snížila emise víc, než se v Kjótském protokolu zavázala, prodat jiné zemi, které má naopak s plněním svého kjótského závazku problémy.

Rozdíl mezi emisními kredity (jednotkami AAU) a emisními povolenkami: často dochází k záměně povolenek s kredity. S emisními povolenkami se obchoduje v rámci evropského systému emisního obchodování (EU ETS), obchodují s nimi jednotliví znečišťovatelé, tedy podniky. Od roku 2013 postupně přestanou být firmám přidělovány zdarma a budou si je muset nakupovat rovnou v aukcích. Emisní kredity (jednotky AAU) jsou součástí mechanismů Kjótského protokolu, v jehož rámci ČR musela celkově snížit produkci skleníkových emisí o 8 % vůči roku 1990. ČR aktuálně produkuje o 24 % méně skleníkových emisí než v roce 1990. Rozdíl mezi svým závazkem a reálně sníženými emisemi může naše republika prodat v podobě jednotek (emisních kreditů) zemím, kterým se Kjótský protokol plnit nedaří.

Zdroj: MŽP

Díky Kjótskému protokolu

O týden později představili oficiálně program Zelená úsporám veřejnosti ministr životního prostředí Martin Bursík, jeho první náměstek Jan Dusík, ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek a další lidé ze širokého týmu, který program připravoval.

„Odhadujeme, že emise celkově ušetřené oproti našemu závazku podle Kjótského protokolu v období 2008 až 2012 budou někde v úrovni 150 miliard emisních kreditů,“ říká Jan Dusík. „Program, který spouštíme, by měl z této ušetřené částky využít zhruba sto miliard. Zbytek – zhruba 50 miliard – bude rezerva na nové provozovatele a na nové emise, které mohou vzniknout.“

Kdo a jakým způsobem nakládá s financemi za ušetřené emisní kredity? Vysvětluje náměstek ministra životního prostředí Dusík: „V roce 2008 jsme představili a parlament schválil novelu zákona č. 95/2004 Sb., o emisním obchodování, která říká, že příjmy z tohoto mezinárodního prodeje budou příjmem Státního fondu životního prostředí a budou účelově vázány na další snižování emisí skleníkových plynů.“ Program Zelená úsporám je provedením tohoto ustanovení zákona.

Jak mezinárodní prodej probíhá? „Jednáme s potenciálními kupci. Zatím nejdále postoupilo jednání s Japonskem, kde jsme podepsali první smlouvu a prodali jsme Japonsku 40 z oněch 100 miliard AAU,“ objasňuje Jan Dusík. „Další jednání probíhají, pokročilá jsou se Světovou bankou. Naším cílem je během roku 2009 podstatnou část z oněch 100 miliard tun nasmlouvat a umožnit realizaci prostřednictvím programu Zelená úsporám. Předpokládáme, že celkově by mělo být výnosem zhruba 25 miliard korun, z čehož v roce 2009 by mělo být k využití 10 miliard korun. Obchody, které uzavíráme s Japonskem a které připravujeme se Světovou bankou, budou modelem pro další jednání,“ dodává Dusík.

Kdo v krizi dává, dvakrát dává

Ministr životního prostředí Martin Bursík označil spuštění programu za významnou chvíli. „Připravovali jsme ji zhruba dva roky. Předpokladem bylo nejprve v parlamentu prosadit novelu zákona o ochraně ovzduší.“ Nepochybně to nebylo jednoduché, když šlo o rozhodnutí, jestli příjmy za jednotky AAU půjdou do státního rozpočtu, nebo do Státního fondu život-

Foto SFŽP ČR

▲ Program Zelená úsporám představili novinářům (zprava): první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, ministr Martin Bursík, ředitel SFŽP Petr Štěpánek, poradce Petr Holub, tiskový mluvčí Jakub Kašpar, náměstkyně Rut Bízková, ekonom Miroslav Zámečník a Irena Plocková ze SFŽP

ního prostředí, který je v rámci dotačního programu postoupí už přímo lidem na zateplení budov.

„Vycházíme z teze, že nejlevnější energie je ta, která se vůbec nevyrobí – která se ušetří,“ říká Bursík, „tudíž vlnkovou lodí tohoto programu jsou energetické úspory. Věříme, že v době, kdy veřejnost je pod tlakem dopadů finanční krize, kdy každý otáčí v ruce každou bankovku dvakrát a uvažuje, kde a jakým způsobem uspořit, přicházíme s programem, který přináší lidem možnost, aby se rozhod-

tické kotle, kde se topí peletami. Ministr Bursík též upozornil, že výrobci těchto kotlů v České republice mají významný podíl na trhu v Evropě: „Dokonce jeden z našich výrobců je jedničkou na německém trhu. Škála biomasy, kterou kotle mohou spalovat, je velmi široká.“

Program Zelená úsporám podporuje i solární kolektory. Martin Bursík zdůrazňuje, že zde není žádné riziko „ceny“ za slunce a že návratnost této investice se dá spočítat s vysokou přesností. Také tepelná čerpadla různých typů je možno pořídit s dotací. Dále program podporuje novou výstavbu, jestliže se jedná o tzv. pasivní standard.

„Dotace jsou nárokové. Kdo splní kritéria programu a požádá, tak dostane finanční prostředky,“ shrnuje ministr Bursík. Rovněž upozorňuje, že programem Zelená úsporám rezort životního prostředí navazuje na jiný program, který už běží – Operační

program Životní prostředí. Ten umožňuje získat peníze na zateplování, např. škol a dalších veřejných budov. „Od počátku spuštění programu na čerpání z evropských fondů jsme podpořili 585 projektů za 7,8 miliard korun; z toho dotace, tedy peníze z evropských fondů a malý příspěvek ze SFŽP, činí 5,8 mld korun, jimiž jsme podpořili projekty v oblasti veřejných budov,“ vypočítává Martin Bursík.

O dotace může žádat snad každý

Od 22. dubna 2009 tedy mohou fyzické osoby, vlastníci domů, družstva, sdružení

Program Zelená úsporám pomůže vytvořit či zachovat na 30 000 pracovních míst, a to především v menších a středních firmách přímo v regionech.

li, vybrali si z celé škály produktů, které nabízí tento program.“

Tým, který program Zelená úsporám připravoval, se rozhodl umožnit lidem získat dotace i na dílčí zateplení domu a další opatření přidat později. Dotace se sčítají, tudíž jsou ekonomicky zajímavé a pro uživatele dobře dosažitelné.

Vedle zateplování se program zaměřuje na využití obnovitelných zdrojů energie pro vytápění. Dotace směřují na všechny kvalitní technologie, které jsou v tuto chvíli k dispozici. Mohou to být například nízkemisní kotle na biomasu, kam se manuálně přikládají špalky, nebo komfortní automa-

vlastníků, soukromí majitelé podávat žádosti do programu Zelená úsporám. Ve stejný den byla otevřena další – už desátá – výzva v rámci Operačního programu Životní prostředí pro veřejné budovy. Nyní tedy u nás téměř každý může žádat o peníze na zateplení.

Ačkoli v České republice kompetenci pro podporu obnovitelných zdrojů energie a úspor energie má Ministerstvo průmyslu, rozhodli se na Ministerstvu životního prostředí převzít iniciativu. Proč? „Vidíme tady ohromný potenciál pro zlepšení životního prostředí a také ekonomických úspor pro uživatele. Tento program nemá obdoby. Nikdy nebyl v České republice program s takovým rozsahem, který by nabízel takto atraktivní podmínky pro uživatele,“ vysvětluje Martin Bursík.

Nepodporujeme předražované projekty

Důležité technické údaje a hlavní parametry programu popisuje Petr Holub, poradce náměstka ministra životního prostředí pro ochranu klimatu a ovzduší.

Zateplování je rozděleno do dvou podprogramů. První představuje komplexní zateplení budovy, kde požadované energetické parametry jsou 55 kWh na 1 m² u bytových domů a 70 kWh na m² u rodinných domů. Takové komplexní zateplení je dosažitelné pomocí běžných materiálů, běžných oken, izolačních materiálů apod. Hodnoty žadatel dokládá pouze projektem od autorizovaného projektanta nebo architekta. Nepožaduje se energetický audit. Dotace se poskytují jako fixní částka na 1 m² podlahové plochy. „To je poměrně inovativní přístup. Má tu pěknou vlastnost, že nepodporujeme předražované projekty. Každý

dostane stejnou částku podle podlahové plochy nezávisle na tom, za kolik mu firma zateplení dodá,“ říká Petr Holub.

Žadatelé, kteří dosáhnou vyššího energetického standardu, budou zvýhodněni ještě navíc. V typických budovách budou tyto parametry ovšem dosažitelné jen s instalací nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla. To je efektivní moderní technologie, kde teplý odpadní vzduch předává teplo příchozímu čerstvému vzduchu.

Roční emise hlavního skleníkového plynu – oxidu uhličitého – v České republice poklesnou o 1 100 000 tun. Emise prachu budou každoročně nižší o 2 200 000 kg.

Základní sazba dotace pro rodinný dům je 1 300 korun na 1 m² podlahové plochy a pro bytový dům 900 korun na 1 m². „Běžný rodinný dům o 130 m² tak dosáhne na dotaci kolem 170 až 180 tisíc. Jeden byt v bytovém domě dosáhne na dotaci kolem 70 000 korun,“ upozorňuje Petr Holub, „u projektů požadujeme 40% úsporu tepla na vytápění, počítáme ale s tím, že to běžně bude kolem 55, 60 % a tomu odpovídají také snížené náklady domácností na vytápění. Průměrně můžeme čekat, že u těch projektů domácnosti budou za své teplo platit pouze 40 nebo 45 % z nákladů, které platily předtím, než zateplily.“

System pomáhá vlastníkům, ne developerům

Druhou podoblastí programu Zelená úsporám je dílčí zateplení u objektů, kte-

ré se z různých důvodů nedají zateplit komplexně – třeba jsou památkově chráněné. Program zde umožňuje výběr tří opatření z pěti definovaných: zateplení vnějších stěn, zateplení střechy nebo nejvyššího stropu, zateplení podlahy nebo stropu nevytápěného sklepa, výměna oken a vnějších dveří, instalace nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla. Žadatel si vybírá tři z těchto opatření, nebo dvě, pokud zároveň mění zdroj. System má motivovat vlastníky rodinných a bytových domů, aby kombinovali výměnu zdroje se zateplením.

Zároveň podpora umožňuje vlastníkům domů, aby nejdříve provedli dílčí zateplení, rozložili si investici, a následně provedli komplexní zateplení. Pokud provedou nejprve dílčí, a potom komplexní zateplení, při komplexním jim pak bude vyplacen rozdíl. Základní saz-

ba pro zateplování je 850 korun na m² pro rodinné domy při výběru tří opatření, 600 korun na m² u bytových domů. Podpora nové výstavby v pasivním energetickém standardu bude realizována fixní částkou na rodinný dům nebo na byt v bytovém domě.

„Důležité je, že o dotaci mohou žádat vždy první vlastníci, podpora tedy nepůjde developerům, ale vždy prvnímu vlastníkovi bytu v bytovém domě nebo rodinného domu,“ říká Petr Holub.

Základním parametrem pro naplnění pasivního energetického standardu je dosažení měrné potřeby energie na vytápění 20 kWh na m² u rodinných domů a 15 kWh na m² u bytových domů. Podpora představuje fixní částku ve výši 220 000 korun na rodinný dům a 140 000 na byt v bytovém domě.

Dotace na vytápění – i v panelácích

Třetí linií programu je podpora ekologického vytápění rodinných a bytových domů. Na rozdíl od zateplování jsou v této oblasti oprávněnými žadateli také vlastníci panelových bytových domů.

„Budeme podporovat jednak náhradu neekologického vytápění, tzn. uhlím, naftou, lehkými topnými oleji a elektrického vytápění za vytápění na biomasu nebo tepelnými čerpadly,“ vysvětluje Petr Holub. „U kotlů na biomasu budeme požadovat splnění kvalitních emisních parametrů, které jsou předpokládány u kotlů nových. Zvýhodníme kotle, které efektivněji využijí palivo, budou pracovat v optimálním režimu, zároveň sníží náklady na vytápění majitelům domů, tedy kot-

OBLASTI PODPORY Z PROGRAMU ZELENÁ ÚSPORÁM

A. Úspory energie na vytápění

- A.1 Komplexní zateplení obálky budovy vedoucí k dosažení nízkoenergetického standardu
- A.2 Kvalitní zateplení vybraných částí obálky budovy (dílčí zateplení).

B. Nová výstavba v pasivním energetickém standardu

- B.1 Podpora novostaveb v pasivním energetickém standardu.

C. Využití obnovitelných zdrojů energie pro vytápění a ohřev teplé vody

- C.1 Výměna neekologického vytápění za nízkoemisní zdroje na biomasu a účinná tepelná čerpadla.
- C.2 Instalace nízkoemisních zdrojů na biomasu a účinných tepelných čerpadel do novostaveb.
- C.3 Instalace solárně-termických kolektorů.

D. Dotační bonus za vybrané kombinace opatření

▲ O program Zelená úsporám byl hned v den jeho zveřejnění obrovský zájem – ministr Bursík v obležení novinářů.

le s akumulční nádrží nebo kotle, které mají automatické přikládání paliva, větší jsou to kotle na peletky.“

U tepelných čerpadel podmínky pro dotaci požadují určitý minimální topný faktor, aby skutečně šlo o nejnovější efektivní technologie. Pro kotle na biomasu automatické nebo s akumulční nádrží program poskytuje až 60% dotaci s 80% stropem, pro tepelná čerpadla obvykle 30% dotaci. „Instalaci těchto technologií budeme podporovat nejen do stávajících objektů náhradou za neekologické vytápění, ale budeme podporovat instalaci těchto zdrojů i do novostaveb, které dosáhnou na nízkoenergetický standard,“ upřesňuje Petr Holub.

Program dále podporuje solární kolektory na ohřev teplé vody nebo na přitápění. Výše dotace u těchto kolektorů je 50%. „Je tam jistý strop, aby nedocházelo k podpoře předražovaných projektů, abychom podpořili kombinaci těchto opatření. Chceme, aby majitel, který zateplí rodinný dům, byl motivován zároveň vyměnit zdroj, který bude pracovat efektivněji, nebo naopak, kdo mění zdroj, aby zateplil a mohl nainstalovat menší zdroj a dále si snížil náklady na vytápění, proto zavádíme tzv. dotační bonus pro vybrané kombinace opatření ve výši 20 000 korun na rodinný dům a 50 000 pro bytový dům,“ dodává Petr Holub.

Ušetří se milion tun uhlí a spousta emisí

Na zvláštní webové stránce www.zelenausporam.cz zájemci uvidí, že mohou opatření kombinovat, což jim přinese ještě bonus navíc. „Považujeme to za další motivační nástroj, aby lidé uvažovali v celém komplexu a abychom je

vedle zateplení, kde je jistota návratnosti vysoká, motivovali i k využití obnovitelných zdrojů energie,“ říká Martin Bursík a upozorňuje, že to není samoúčelné. „Nejde o rozdávát peníze lidem, pouze reagovat na finanční krizi, ale přináší to i efekt pro životní prostředí – a to byla vlastně podstata vyjednávání s Japonskem, že bude tento efekt. Program se jmenuje podle Kjótského protokolu Green Investment Scheme – Zelené investiční schéma. My jsme ho nazvali Zelená úsporám, aby bylo lidem zřejmé, o co se jedná. Abychom vůbec dokázali vyjednat s japonskou vládou odprodej oněch zvláštních jednotek, tzn. přebytku 40 mil. tun CO₂, bylo potřebné u nás připravit opatření, která skutečně zlepšují stav životního prostředí, sníží emise skleníkových plynů. Bilance ukazuje, že ročně by to mělo být zhruba 1,1 mil tun CO₂, což můžete brát jako 1 milion tun uhlí, protože tuna CO₂ a uhlí je v podstatě ekvivalent. Čili tento program by měl ušetřit zhruba 1 milion tun uhlí, které se

jinak spálí – s veškerými emisemi, nejen CO₂, ale i jemného polévatého prachu, aromatických uhlovodíků atd. Uspoří se teplo, to je velmi podstatné, ale propočít ukazuje i to, že by domácnosti měly uspořit 3 miliardy korun ročně na vytápění, protože se dosud topí naprosto neekonomicky. Jsou to zbytečné ztráty. Náklady na energie jsou podstatnou položkou domácností. My jsme si vzali to nejlepší v programech, co jsme viděli okolo nás, hodně jsme se inspirovali v Rakousku a v dalších zemích.“

Zelená úsporám, místním firmám a zaměstnanosti

Martin Bursík upozorňuje na ekonomické souvislosti programu Zelená úsporám: „Jednali jsme o něm s Národní ekonomickou radou vlády několikrát. Byl to největší přínos Ministerstva životního prostředí k tomuto protikrizovému plánu, protože podle kalkulací program vytvoří či zachrání zhruba 30 000 pracovních míst. A to mluvím jenom o první části výnosů, o 10 miliardách korun. Očekáváme, že v dalších dvou letech bychom měli dostat ještě 10 až 15 miliard korun z kontraktů, které nyní připravujeme.“

Za podstatné považuje ministr životního prostředí také to, že se vytváří možnosti pro firmy převážně místního či regionálního charakteru. „Zateplování budov nedělá žádná z velkých firem, které staví metro nebo dálnice,“ říká Bursík, „jsou to místní firmy, živnostníci. Je důležité, že u investičních nákladů na zateplení minimálně polovina jsou náklady na pracovní sílu. U obnovitelných zdrojů energie je to něco mezi třetinou a polovinou. Je to výrazný efekt do zaměstnanosti a podstatný aspekt v době, kdy česká politická reprezentace vede debatu, jakými opatřeními čelit dopadům finanční krize. Podtrhl bych, že tohle je vlastně nejkonkrétnější z plánu protikrizových opatření.“

MODELOVÝ PŘÍKLAD 1

- komplexní zateplení rodinného domu (130 m² podlahové plochy), investiční náklady asi 450 tis. Kč
- dotace: 130 m² x 1300 Kč = 169 000 Kč
- k tomu výměna kotle na uhlí za biomasu s akumulční nádrží a instalace solárních kolektorů na ohřev vody, investiční náklady asi 250 tis. Kč
- dotace: až 80 tis. Kč (kotel) + až 55 tis. Kč (solár) = 135 000 Kč
- dotační bonus: 20 000 Kč
- celkové náklady pro žadatele: 700 000 Kč
- dotace celkem: 324 000 Kč na rodinný dům
- úspora peněz na vytápění: až 35 000 Kč ročně
- životnost zateplení: > 30 let

Efekt se dostaví již v prvním měsíci po spuštění," upozornil ministr.

Podobá se obědu zadarmo...

K programu Zelená úsporám se vyjadřuje i ekonom Miroslav Zámečník, který je členem Národní ekonomické rady vlády. Ve spolupráci s Institutem ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK zpracovali analýzu včlenění tohoto programu do národního plánu a jeho dopadu v oblasti pracovních příležitostí. V rámci studie srovnali s programem Zelená úsporám též šrotovné a při velmi optimistickém scénáři u šrotovného vyšla zhruba poloviční tvorba pracovních příležitostí. Proč? Velká část automobilů, ale i vnitřního vybavení v Česku vyráběných automobilů, je z dovozu. „Je tam nižší výdajový multiplikátor," říká Zámečník, „zatímco tady je výdajový multiplikátor poměrně velký, stavebnictví je tím charakteristické... V zásadě máte jedinou věc, o kterou musíte tento program očistit, a to je remitenda na zahraniční pracovníky – podle statistického úřadu je zhruba 11 – 12 %... Je to asi nejlepší výdajový multiplikátor, který v dnešní době najdeme.“

Příjem z prodeje povolenek považuje ekonom v době krize za šťastnou shodu: „Je to možné udělat poměrně rychle, nevyžaduje to dlouhou přípravu a jde o 10 miliard, které, kdybychom nedokázali povolenky zobchodovat, tak je prostě nedostaneme. Není to klasický rozpočtový výdaj. Někdy tomu říkám, že to je poprvé v životě, kdy jsem se jako ekonom setkal s tím – jak se říká, že není obědu zadarmo – tak toto se obědu zadarmo hodně podobá. Takže bychom si toho měli vážít a vytěžit z toho maximum.“

▲ Člen Národní ekonomické rady vlády (NERV) Miroslav Zámečník se o program Zelená úsporám vyjádřil velmi pozitivně.

MODELOVÝ PŘÍKLAD 2

- dílčí zateplení rodinného domu (130 m² podlahové plochy, zateplení fasády, půdy a výměna oken a dveří), investiční náklady asi 280 tis. Kč
- dotace: 130 m² x 850 Kč = 110 500 Kč
- k tomu instalace solárních kolektorů na ohřev vody, investiční náklady asi 110 tis. Kč
- dotace: 55 000 Kč
- dotační bonus: 20 000 Kč
- celkové náklady pro žadatele: 390 000 Kč
- dotace celkem: 185 500 Kč na rodinný dům
- úspora peněz na vytápění: až 20 000 Kč ročně
- životnost zateplení: > 30 let

Ekologické přínosy v hospodářské recesi

Martin Bursík podotýká, že v začátcích přípravy programu zdaleka nebyla obecná shoda, že prostředky mají jít do energetických úspor. Bylo nutno vyjednávat například v poslanecké sněmovně. „Japonsko by nám ale nikdy nedalo peníze na to, abychom stavěli nějaké čistší uhelné elektrárny nebo ukládali uhlík do podzemí technologiemi, které ještě neexistují,“

jenom ve snižování emisí skleníkových plynů, úsporách energie a potažmo surovinových zdrojů, jako je uhlí, ale také v oblasti ochrany ovzduší, která je poměrně vážná. „Problémy kvality ovzduší se nedaří řešit dosavadními opatřeními,“ říká Dusík. „A také jde o emise z lokálního vytápění, z malých zdrojů. Lidé často mají neúčinné kotle na uhlí a s vysokými emisemi. Vzniká tak lokální znečištění prachovými částicemi, které mají velmi negativní dopad na lidské zdraví. Dalším efektem programu tedy je, že se podaří nahradit staré kotle na uhlí novými a současně zateplením dosáhnout nižší spotřeby energie.“

Program Zelená úsporám je ukázkovým příkladem spojeného řešení ekonomické recese a změn klimatu.

Neobvykle jednoduchá administrace

komentuje ministr. „My jsme byli naprosto praktičtí, řekli jsme si, že jde vlastně o oblast, kterou nedokážeme pokrýt z OPŽP, kde právní doložka z Evropského parlamentu tyto peníze neumožňuje dávat do individuálního bydlení. Proto jsme se rozhodli jít tímto směrem. Bylo to velmi šťastné rozhodnutí, protože efekt přichází v době, o níž jsme ani neměli tušení – že bychom mohli být v téhle ekonomické situaci, že bychom tak velmi potřebovali vytvářet víc místních regionálních pracovních míst, která zároveň přinesou takhle významný ekologický a pro uživatele ekonomický efekt.“

Jan Dusík doplňuje, že ekologický efekt programu Zelená úsporám se neprojeví

Martin Bursík zdůrazňuje další přednost programu Zelená úsporám – možnost, že žadatel si snadno pořídí vytápění z ekologicky šetrných obnovitelných zdrojů a zkombinuje ho se zateplením: „Standardně by to běželo tak, že jedno ministerstvo by dávalo peníze na obnovitelné zdroje energie, jiné ministerstvo na úspory, na jiný formulář a v úplně jinou dobu. My přicházíme s programem, který je uživatelsky velmi jednoduchý.“

Administraci programu objasňuje ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek. SFŽP ukládá prostředky na zvláštních účtech, nelze je použít na nic jiného než na program Zelená úsporám. Fond má již dost zkušeností s dota-

MODELOVÝ PŘÍKLAD 3

- komplexní zateplení bytového domu (75 m² podlahové plochy na jeden byt), investiční náklady asi 200 tis. Kč na jeden byt
- dotace: 75 m² x 900 Kč = 67 500 Kč
- úspora peněz na vytápění: až 15 000 Kč ročně na byt
- životnost zateplení: > 30 let

ceci do environmentální infrastruktury a v menším rozsahu i s dotacemi pro fyzické osoby.

SFŽP přijímá žádosti se stavební dokumentací na svých krajských pracovištích, kde jsou zároveň informační místa. Současně fond vytváří poradenské a osvětové sítě. Jejich součástí jsou například ekoporadny.

Důležitou roli v administraci programu Zelená úsporám budou hrát banky. Fond vypsal veřejnou zakázku na administrativní zapojení bank do tohoto procesu. „Místo abychom přijali 500 úředníků navíc, rozhodli jsme se outsoursovat. Symbióza by měla být vzájemně výhodná,“ říká Petr Štěpánek. O veřejnou zakázku se mohlo ucházet všech osm retailových bank v ČR, které mají pobočky ve všech krajích. „Naším záměrem je zapojit co nejvíce bankovních ústavů, protože chceme, aby žadatelé z řad fyzických osob byli schopni velmi rychle, kde mají své účty, řešit kofinancování projektu,“ vysvětluje ředitel SFŽP.

V kancelářích SFŽP v každém kraji se budou nejprve hodnotit stavební dokumentace. Zde spočítají přesně, jaká je dotace na konkrétní dům a také zkontrolují, zda dokumentace k projektu je úplná a dostatečně kvalitní.

Již v rámci Operačního programu Životní prostředí se osvědčila zelená poradenská linka 800 260 500, kterou má nyní i program Zelená úsporám.

„Prostředků na tento program je dost, takže není třeba podléhat panice,“ ujišťuje Petr Štěpánek.

Dotace na dům 320 000, úspora za vytápění 35 000 ročně

Vedoucí implementace Green Investments Scheme v ČR Irena Plocková ze Státního fondu životního prostředí uvá-

dí praktické příklady využití programu Zelená úsporám. „Zajímali jsme se, co znamená pro běžnou rodinu, pro běžný rodinný dům, pokud se stane účastníkem tohoto programu,“ říká. Vybrali statisticky průměrný rodinný dům o velikosti 130 m² podlahové plochy. Jeho vlastník může získat na komplexní zateplení po celé obvodové ploše, včetně výměny oken a dveří, zateplení střechy, v některých případech i zateplení podlahy při celkové investici kolem 450 000 korun dotaci zhruba 160 000.

„Pro jednoduchost se dotace počítá podle velikosti podlahové plochy, takže každý sám ví, jak má velký svůj rodinný dům a jednoduchou kalkulací dojde k očekávanému číslu,“ říká Irena Plocková.

Pokud budou zájemci o dotaci postupovat komplexně, nejen z hlediska stavebního, ale také budou chtít vyměnit stávající zdroj, mohou získat příspěvek na výměnu starého kotle a mohou zvážít i ohřívání vody pomocí solárního zařízení. „Tady očekáváme průměrnou investici zhruba kolem 350 000, dotace na jeden projekt rodinného domu může činit zhruba 135 000,“ kalkuluje Plocková.

Sečteno, ekologicky účinná rekonstrukce a modernizace průměrného rodinného domu při současných cenových relacích může vyžadovat zhruba 700 000 korun,

z toho dotace může činit 320 000. Pokud se spočítají následné úspory nákladů na vytápění, vyjde částka kolem 35 000 korun ročně! Životnost zateplení je více jak 30 let, u oken ještě delší, investice je to tedy nepochybně výhodná.

Další modelové příklady: dílčí zateplení a byt

„Zkoušeli jsme i další modelový příklad,“ komentuje Irena Plocková, „a to dílčí zateplení rodinného domu opět stejné velikosti. Zhruba 180 000 korun investice do opatření můžeme podpořit dotací zhruba kolem 110 000. K tomu budeme zvlášť počítat solární kolektory na teplou užitkovou vodu a tam se s dotací budeme pohybovat na hranici 50 %.“ Znamená to, že na 110 000 korun investice může být dotace kolem 55 000 korun. Opět sečteno: celková investice kolem 390 000, z toho dotace zhruba 185 000 korun. „To jsou podmínky, řekla bych, velice motivující,“ říká Irena Plocková. Zároveň vlastník ročně uspoří zhruba 20 000 korun, které může použít například na splácení úvěru investovaných prostředků. Třetí modelový příklad se týká zateplení nepanelového domu. Při dotaci 900 Kč na 1 m² podlahové plochy může u průměrného bytu o 75 m² činit celkový příspěvek zhruba 67 000 korun, roční úspora za energii na vytápění zhruba 15 000. Díky zateplení a jeho životnosti se také zvyšuje užitná hodnota objektu.

„Důraz je nutné klást na kvalitní přípravu projektů, protože pouze dobře připravená investice přinese očekávaný efekt,“ podtrhuje Irena Plocková.

Veskrze udržitelný program

Program Zelená úsporám přesně zapadá do konceptu udržitelného rozvoje. Upozorňuje na to náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková: „Řešíme velmi praktickými opatřeními problém globální a lokální. Přispíváme ke snížování ovlivnění klimatu snížováním emisí CO₂ a zároveň řešíme svůj lokální problém, což jsou prachové částice v ovzduší, tedy největší lokální problém životního prostředí.“

Příjem žádostí se otevřel symbolicky 22. dubna, na Den Země. „V době kdy se tento svátek planety vyhlašoval, zároveň vzniklo i heslo: Mysli globálně, jednej lokálně. A praktický program Zelená úsporám platí zcela o naplnění tohoto hesla,“ uzavírá Rut Bízková.

*Z tiskové konference a dalších materiálů
MŽP k programu Zelená úsporám
pracovala Hana Kolářová*

Otázky a odpovědi k programu **Zelená úsporám**

Kdo může žádat o podporu z programu Zelená úsporám?

Oprávněnými žadateli o podporu jsou vlastníci rodinných a bytových domů, tedy fyzické osoby, společenství vlastníků bytových jednotek, bytová družstva, města a obce (včetně městských částí) nebo podnikatelské subjekty. Maximální celková výše podpory z programu je pro jeden subjekt 30 mil. Kč za celé programové období. Podpora se bude dále řídit pravidly Evropské unie pro poskytování veřejné podpory. V případě opatření realizovaných ve stávajících bytových domech jsou oprávněnými žadateli v oblasti podpory A (úspory energie na vytápění) pouze vlastníci bytových domů nepanelové technologie, v oblasti podpory C (využití OZE pro vytápění a ohřev teplé vody) mohou žádat i vlastníci byto-

vých domů postavených v jedné z typizovaných konstrukčních soustav panelové technologie.

Jak dlouho se budou dotace poskytovat? Budou se měnit podmínky?

Podpora je koncipována jako semi-mandatní, tedy připravena tak, aby prostředky programu mohly být čerpány v průběhu celého programového období od 1. dubna 2009 do 31. prosince 2012 bez razantní změny podmínek a dotace byla poskytnuta každému, kdo o podporu požádá a splní tyto podmínky. Program bude průběžně monitorován a nezásadní změny podmínek mohou nastat na základě pravidelného vyhodnocování úspěšnosti programu. Podpora bude zastavena jen v případě, že dojde k vyčerpání prostředků programu.

Podporují se i projekty dokončené dříve?

V programu není možné podpořit žádosti u projektů, jejichž realizace byla dokončena před 1. dubnem 2009. Rozhodné bude datum kolaudace nebo datum převzetí stavby či technologie od dodavatelské firmy. V případě více dodavatelů stavby je rozhodné datum převzetí posledního díla, které je nutné pro splnění podmínek programu v dané oblasti podpory.

Budou se dotace vyplácet předem, nebo zpětně?

Bude možné dopředu přislíbit závazné dotaci, takže žadatel bude mít jistotu, že dotaci dostane zhruba do 3 měsíců potom, co o ni požádá. Zpětné proplacení zamezí tomu, aby žádost byla zneužita.

Foto SFŽP ČR

▲ První náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík představuje program Zelená úsporám na tiskové konferenci v Brně.

Mohou o dotace požádat uživatelé dálkového topení?

O dotaci na zateplení může požádat kdokoli, tam žadatel není limitován napojením na CZT.

Proč nemohou žádat dotace na zateplení majitelé panelových domů?

Zateplování panelových domů se věnuje program Panel Ministerstva pro místní rozvoj a dotační programy se nemohou překrývat. Nicméně program Zelená úsporám v panelovém bydlení podporuje obnovitelné zdroje energie – může to být například centrální kotelna na biomasu nebo kombinace solárních kolektorů na ohřev teplé vody nebo přitápění nebo rekuperace při modernizaci a zateplování paneláků.

Pokud někdo bude stavět běžný nový dům, který nebude nízkoeenergetický, bude moci na dotaci dosáhnout?

Dotaci mohou dostat ti, kteří budou ochotni přistoupit na energeticky pasivní novostavbu.

Na dotaci bude potřeba projekt autorizovaného projektanta. Kolik bude stát takový projekt?

Náklady na projekt v případě dobré připravenosti se pohybují mezi 1 až 3 % celkové investiční ceny rekonstrukce. Projektová příprava je důležitá právě pro stavebníka, je pro něj součástí ochrany při provádění stavby a je to pro něj doklad, že prostředky, které z vlastních zdrojů vynaložil, jsou vynakládány kvalitně a oprávněně. Projektová dokumentace by v tomto případě neměla být brzdou, naopak může výrazně přispět k dosahované kvalitě projektů a jejich realizace.

Výměna plynu a centrálního zásobování teplem se nebude dotovat?

Přispívá se na náhradu ekologicky problematických způsobů vytápění, tzn. z tuhých a kapalných fosilních paliv a vytápění elektřinou. Vytápění plynem je poměrně efektivní z hlediska emisí oxidu uhličitého i z hlediska lokálního znečištění, tam se v rámci programu Zelená úsporám náhrada neposkytuje. Totéž platí i pro CZT.

Žadatel splní podmínky, podá žádost, zhruba do tří měsíců dostane příslib prostředků a proběhne realizace stavby. Bude potom ještě probíhat nějaká kontrola splnění podmínek? Jak bude probíhat ukončení projektu?

Kontroly budou probíhat v několika úrovních. V případě zateplování se bude provádět kontrola před realizací, bude se hodnotit přímo stavební dokumentace. U kontrol po realizaci má SFŽP závazek provádět je minimálně u 5% vzorku. Kromě toho má žadatel právní závazky, které brání, aby dotaci nějakým způsobem nezneužil. SFŽP, který dotace poskytuje, má zkušenosti i se způsoby kontroly a zná způsoby, jak vyhledávat problematické projekty.

Proč nejsou podporovány malé vodní elektrárny a fotovoltaické články?

Malé vodní elektrárny jsou součástí podnikání a jsou podporovány Ministerstvem průmyslu, program Zelená úsporám zaměřen čistě do sektoru bydlení. Česká republika má jeden z nejprogresivnějších zákonů na podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Filozofií toho zákona je

komerční způsob financování bez dotací, protože výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů, jako jsou malé vodní elektrárny, má garanci, že veškerá elektřina, kterou vyrobí, je vykoupena – jde vlastně o přednostní připojení k síti a dostává pevnou výkupní cenu, která je ještě každý rok valorizována. Kalkuluje se na průměrnou diskontovanou návratnost investice 15 let. Tyto investice se již rozeběhly, meziroční nárůst v loňském roce ve fotovoltaice činil přes 200 %, u větrných elektráren 170 %. Projekty běží komerčně, protože banky poskytují úvěry, což je dáno tím, že je 15 let garance ceny. Proto program Zelená úsporám není orientován na podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Záměrem je pokrýt oblast výroby tepla z obnovitelných zdrojů, na kterou takovéto mechanismy neexistují. Forma dotací je zde jednoznačně to nejefektivnější a v kombinaci s investicí do úspor ještě zvyšuje atraktivitu tohoto programu.

Z úvodní tiskové konference a příručky o programu Zelená úsporám připravila Hana Kolářová

Foto archiv MŽP

ZELENÁ ÚSPORÁM

– nový dotační program Ministerstva životního prostředí a Státního fondu životního prostředí ČR

ZELENÁ LINKA 800 260 500

www.zelenausporam.cz

Seznamte se: Rýchorská bouda

Krkonošské středisko ekologické výchovy (KSEV) Rýchorská bouda se nachází v nejvýchodnější části Krkonoš, v části nazvané Rýchory. Provozuje ho Správa Krkonošského národního parku.

V roce 1927 na Rýchorách postavil Klub českých turistů, vedle již přes 30 let stojící boudy Maxovky, novou, o dost větší, Rýchorskou boudu.

Téměř 50 let sloužila turistům a také rekreantům. Maxovka v padesátých letech minulého století dosloužila a Rýchorskou boudu v roce 1976 převzala Správa Krkonošského národního parku. Po rekonstrukci a přístavbě vzniklo na Rýchorské boudě v té době první středisko ekologické výchovy v české části tehdejšího Československa. Pod názvem Výchovně vzdělávací středisko státní ochrany přírody zahájilo svoji činnost v roce 1986 moderní zařízení, ojedinělé svou existencí, ojediněle svojí polohou v první zóně KRNP.

V počátcích byly služby střediska více využívány dospělými, postupně se skladba účastníků akcí změnila ve prospěch dětí a mládeže. Přibýlo také množství typů akcí. Se zavedením ekologické výchovy do školních vzdělávacích plánů se zvýšil počet škol – zájemců o ekopobyty. Vzdělávají se zde také učitelé koordinátoři environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) na školách. Osvědčily se pobyty pro rodiny s dětmi v období jarních a letních prázdnin.

Důležitým krokem v rozvoji Krkonošského střediska ekologické výchovy na Rýchorské boudě byla Strategie ekologické výchovy a práce s veřejností v Krkonošském národním parku, vypracovaná v r. 1996 Janem Čeřovským, která vycházela ze znalosti potřeb environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro ochranu přírody a pro

udržitelný rozvoj. Stejným směrem se ubírá i dnešní koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty prováděná v KSEV Rýchorská bouda.

Hlavní devizou KSEV Rýchorská bouda je všudypřítomná příroda KRNP, která je naprosto unikátní učebnou, nenahraditelnou jakýmkoliv sebemodernějším vybavením jiných středisek ekologické výchovy. Školy se svými žáky jezdí do Krkonošského střediska ekologické výchovy na Rýchorské boudě zejména za prožitkem v této nádherné přírodě. Cílem KSEV Rýchorská bouda je působit na lidi podle pravidla: „Co člověk lépe pozná, nemůže tak lehce zničit.“ Během našich programů se vedle ekologicky zaměřených her, exkurzí, pozorování přírody a tradičních ručních řemesel zabýváme vážnými ekologickými problémy a také se snažíme hledat jejich řešení. Programy z naší nabídky jsou sestaveny do dvou a vícedenních pobytových programů (ekopobytů).

Nabízené programy se dělí na: A – Ekologické programy, B – Ruční práce a stará řemesla, C – Terénní exkurze polodenní, D – Terénní exkurze celodenní, E – Vícedenní programy. Při KSEV Rýchorská bouda pracují tři kluby – pro děti, mládež a dobrovolníky. Od roku 2006 funguje ekoporadna zaměřená na aktuální ekologická témata, stav životního prostředí, spotřebitelská témata, agroenvironmentální poradenství, zejména včelařství.

Za posledních pět let se nabízených akcí zúčastnilo 10 638 účastníků, z nichž více než pětina byly děti ze základních škol. Dalšími skupinami jsou děti z mateřských

škol, studenti středních a vysokých škol, rodiny s dětmi, učitelé – koordinátoři EVVO na školách, speciální školy a výchovné ústavy, zaměstnanci NP, CHKO, MŽP a další zájmové skupiny a široká veřejnost.

V současné době již budova KSEV Rýchorská bouda plně nevyhovuje náročným požadavkům provozu, především chybí prostory pro některé důležité činnosti, jako je laboratorní zkoumání přírodnin, rukodělné aktivity (dílny), také skladové zázemí a opravárenská dílna, které jsou důležité pro provoz. Též je třeba provést výměnu oken kvůli snížení energetické náročnosti zařízení. Prostředky se pokusíme sehnat zadáním projektu do OPŽP ještě v tomto roce.

Bližší informace o provozu, činnosti a nabídkách KSEV Rýchorská bouda jsou na internetových stránkách Správy KRNP: www.krnapp.cz a na stránkách Klubu přátel Rýchorské boudy: www.rychorskabouda.ic.cz. Těšíme se i na Vaši návštěvu.

*PaedDr. Helena Leblochová,
vedoucí KSEV Rýchorská bouda*

Foto archiv Rýchorské boudy

PRVNÍ JARNÍ VÍKEND NA RÝCHORÁCH

Rýchorskou boudu využila pro svůj pracovní výjezd sekce ekonomiky a politiky životního prostředí MŽP. Její pracovníci se zúčastnili přednášek o kompetencích a činnosti Krkonošského národního parku, o rozšiřování návštěvnických center KRNPu, a také o projektech podaných do Operačního programu Životní prostředí. Aktivitu ekologického střediska na Rýchorské boudě představila PaedDr. Helena Leblochová,

vedoucí zařízení, stejně jako udržitelnost provozu a praktickou podporu v oblasti ochrany biodiverzity v krajině. Při odpolední túře v prostoru naučné stezky v první zóně Krkonošského národního parku strážkyně přírody a milá průvodkyně seznámila účastníky s historií i současností krajiny.

*Mgr. Ivona Kristiánová,
odbor fondů EU, MŽP*

Nebezpečné odpady v muničním skladu

Ostravská pobočka České inspekce životního prostředí uložila nejvyšší pokutu za poslední tři roky za porušení zákona o odpadech.

Pokutovanou firmou je Natur odpady, s. r. o. Porušení zákona se společnost dopustila tím, že v období od ledna 2007 do února 2008 nakládala se 77 druhů nebezpečných odpadů (např. odpadní chemikálie, ředidla, destilační zbytky, odpadní barvy) v celkovém množství 2 750 tun v zařízení, které nebylo k podobnému nakládání s nebezpečnými odpady určeno. Jednalo se o areál bývalého muničního skladu v obci Sedlnice.

ČIŽP v Ostravě provedla na podnět občanů obce neohlášenou kontrolu areálu muničního skladu v únoru 2008. V den provedené kontroly bylo zjištěno nedovolené nakládání se závadnými látkami a nebezpečnými odpady ve značném rozsahu – 10 t ropných kalů (pevný kal s obsahem kovů a ropných látek), 149,7 t organických pryskyřic (zbytky po destilačních procesech obsahující organické a anorganické škodliviny, např. ropné látky) a tuhá palivová směs Natur.

„V areálu bylo dále prováděno míchání různých druhů odpadů s pilinami za účelem výroby alternativního paliva – tuhá palivová směs Natur. Výroba tzv. paliva probíhala v polorozbořeném, zdevastovaném přístřešku a na volném prostranství v jeho okolí, plochy nebyly zabezpečeny proti povětrnostním vlivům. V okolí uložení odpadů byl zjištěn výnos závadných látek do životního prostředí. Pro tuto výrobu paliva z odpadů společnost Natur nevlastnila souhlas k provozování zaříze-

ní k využívání odpadů“, zdůrazňuje Ing. René Hellebrand, vedoucí odpadového hospodářství ČIŽP v Ostravě.

Vzhledem ke zjištěnému rozsahu nepovoleného nakládání s nebezpečnými

odpady považovala Česká inspekce životního prostředí tento stav za mimořádně nebezpečný životnímu prostředí a dospěla k názoru, že je nutno informovat dotčené orgány státní správy a další dotčené subjekty prostřednictvím ústního jednání spojeného s šetřením v areálu. Při tomto šetření bylo zjištěno, že z veškerých nebezpečných odpadů bylo vyrobeno tzv. palivo a odpady charakteru znečištěných obalů byly z areálu odvezeny a předány do spalovny.

Koncem dubna 2008 byl na základě objednávky ČIŽP proveden pracovníky společnosti AQD-envitest, s. r. o., odběr vzorků zemin z důvodu kontaminace povrchových a podzemních vod. Z výsledků provedených analýz vyplynulo, že činností

společnosti v areálu bývalého muničního skladu v Sedlnicích došlo k lokální kontaminaci zemin, a to v důsledku nevhodné manipulace s toxickými látkami typu ředidel, rozpouštědel a dalších organických látek.

ČIŽP se dále zabývá způsobem dekontaminace znečištěného areálu, tak aby došlo k nápravě škod vzniklých na životním prostředí.

Za výše uvedená porušení odpadového zákona byla společnosti Natur odpady, s. r. o., uložena pokuta v celkové výši 5 050 000 korun. Proti tomuto rozhodnutí se společnost začátkem letošního roku odvolala k MŽP, to však svým rozhodnutím, které nabylo právní moci 25. března 2009, potvrdilo rozhodnutí ČIŽP v plné výši.

*Ivana Awwadová,
tisková mluvčí
České inspekce životního prostředí*

Výsledky první poloviny českého předsednictví

Čeho dosáhlo české předsednictví ve svých prvních třech měsících v oblasti životního prostředí?

Ochrana klimatu

Neformální seminář: Ve dnech 18. – 20. ledna v Praze proběhl Neformální seminář EU ke změně klimatu; experti členských států EU na něm hodnotili výsledky konference v Poznani, která se konala v prosinci 2008, a ČR představila své priority v oblasti změny klimatu; experti se dále zaměřili na detailnější projednávání otázek týkajících se finančních aspektů a právní podoby budoucí dohody o klimatu, vyjednávací strategie EU během roku 2009 či problematiky minimalizace negativních vlivů změny klimatu.

Závěry Rady EU pro životní prostředí/Závěry pro Evropskou radu (ER)/Příprava neformálního jednání ministrů:

České předsednictví připravovalo na pracovních skupinách Rady Závěry Rady k budoucí kodaňské dohodě o ochraně klimatu, které následně 2. 3. přijala Rada EU pro životní prostředí. V závěrech, které sloužily jako základ pro jarní zasedání ER, vyšla Rada pro životní prostředí ze Sdělení Evropské komise Cesta ke komplexní dohodě o změně klimatu v Kodani zveřejněného v lednu. V této souvislosti se rovněž uskutečnilo dne 24. února v Praze společné zasedání zástupců MŽP a MF členských států EU na vysoké úrovni. V souvislosti s mezinárodním vyjednáváním, s otázkou financování a tématem adaptací na změnu klimatu započala také intenzivní příprava na neformální jednání ministrů životního prostředí 14. – 15. 4. 2009 v Praze a na Křivoklátě.

Účast na akcích: Delegace ČR vedená ministrem životního prostředí RNDr. Martinem Bursíkem se zúčastnila **Summitu k udržitelnému rozvoji**, který proběhl 5. – 7. února v indickém Dillí. Během summitu ministr Bursík rovněž **vedl jednání Evropské unie s indickou vládou o spolupráci na přípravě nové světové dohody o ochraně klimatu**. Návštěvou I. náměstkyně ministra životního pro-

středí Jana Dusíka ve Washingtonu byla rovněž **zahájena spolupráce s novou americkou administrativou** v otázce ochrany klimatu, na což navázala **cesta ministra Bursíka do USA**, jíž se účastnil také komisař Stavros Dimas a švédský ministr Andreas Carlgren. Delegace ČR vedená ministrem životního prostředí RNDr. Martinem Bursíkem pak ještě podnikla v polovině března **cestu do Japonska**,

rovněž s účelem postoupit v přípravách o vyjednávání v otázce ochrany klimatu.

Ochrana lidského zdraví a životního prostředí

Posun v projednávání návrhu směrnice o průmyslových emisích (IPPC)

– jednání pokračuje na pracovní skupině Rady a téma bylo zařazeno jako jeden z hlavních bodů k politické rozpravě na březnovou Radu ministrů životního prostředí; výsledky z Rady byly zapracovány do nového dokumentu předsednictví, o kterém pokračuje vyjednávání na pracovních skupinách v Radě tak, aby bylo možno dosáhnout politické shody členských států v červnu.

Posun v projednávání revize návrhu nařízení o látkách poškozujících

ozonovou vrstvu – probíhala intenzivní jednání na zasedání pracovní skupiny Rady, byl vytvořen a schválen dokument předsednictví sloužící jako základ pro jednání s EP, přípravy na neformální triology začaly probíhat na Coreperu v půlce února a v březnu bylo dosaženo shody mezi Parlamentem, Radou a Komisí v prvním čtení. Hlavním výsledkem konečné dohody je například zákaz výroby a používání hydrochlorofluorouhlovdíků (tzv. měkkých freonů, HCFCs), které poškozují ozonovou vrstvu Země. Jejich výroba a použití budou významně omezeny a úplný zákaz vejde v platnost na základě dohody mezi Evropským parlamentem a Radou EU od roku 2020.

Posun v projednávání návrhu směrnice o uvádění biocidních přípravků na trh

vzhledem k prodloužení některých časových období – pracovní skupině byl v lednu prezentován upravený návrh českého předsednictví a naprostá většina členských států vyjádřila zmíněné verzi podporu. Také EP vyjádřil s danou verzí předběžný souhlas. Návrh bude postoupen na úroveň Coreper 1

jako bod typu I – bez diskuse. V březnu bylo dosaženo shody mezi Parlamentem, Radou a Komisí v prvním čtení.

Návrh směrnice o etapě II rekuperace benzínových par při čerpání pohonných hmot do osobních automobilů na čerpacích stanicích (VOC II)

– české předsednictví projednávalo návrh na pracovní skupině v Radě a na úrovni Coreperu začaly probíhat přípravy na zahájení dialogu mezi Radou a Evropským parlamentem s cílem dosažení shody v prvním čtení počátkem května.

25. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí (UNEP GC)/10. Globálním fóru ministrů životního prostředí (16. – 20. 2. 2009, Nairobi) – České republice se na jednání podařilo

úspěšně vyjednat jménem EU celkem 17 rozhodnutí o ochraně životního prostředí, z nichž za nejdůležitější lze považovat přijetí rozhodnutí k chemickým látkám, na jehož základě bude v roce 2010 zahájen mezvládní vyjednávací proces směřující k novému mezinárodněprávnímu nástroji o rtuti. Mezi další vyjednaná rozhodnutí náleží rozhodnutí o podpoře Afriky v oblasti řízení ochrany životního prostředí, o nakládání s odpady, o spolupráci Jih-Jih, o Vodní politice a strategii UNEP, o podpoře malých ostrovních rozvojových států či rozhodnutí podporující cíle UNEP v oblasti environmentálního práva na mezinárodní i národní úrovni. Během jednání proběhla celá řada jednání EU Trojky s globálními partnery a CZ PRES uspořádalo setkání ministrů životního prostředí EU a Afriky.

Odpady

• **Recyklace odpadů** – v reakci na snižování poptávky po recyklovaných materiálech iniciovalo CZ PRES další diskusi na téma recyklace odpadů se členskými státy i Evropskou komisí. Na základě jednání stakeholderů (zástupců Packaging Recovery Organization Europe) pod záštitou českého předsednictví a následného jednání ředitelů odborů odpadů EU v Praze české předsednictví připravilo Presidency Paper. Dokument byl s ohlasem diskutován na březnové Radě ministrů životního prostředí.

• **Elektroodpady** – české předsednictví na pracovní skupině Rady zahájilo dis-

kuzi ke dvěma návrhům směrnic k elektroodpadům. Jedná se o návrh směrnice o použití některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (RoHs) a o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (WEEE). Návrhy byly na skupině prezentovány Evropskou komisí a delegace přednesly své předběžné připomínky.

• **Bioodpad** – české předsednictví započalo s prvními konzultacemi k bioodpadu s cílem připravit na červnovou Radu Závěry na toto téma.

Udržitelná spotřeba a výroba
Mezvládní přípravné zasedání na 17. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD-17) – Ve dnech 23. – 27. února 2009 proběhlo v OSN v New Yorku jednání, na němž ČR prezentovala priority EU z perspektivy udržitelného rozvoje v oblastech zemědělství (zde zastupovala EU Evropská komise), rozvoj venkova, půda, sucho, desertifikace, Afrika a v průřezových tématech. Do návrhu vyjednávaného dokumentu se podařilo promítnout řadu priorit EU. Česká republika také absolvovala bilaterální setkání s klíčovými regionálními uskupeními a státy, které budou hrát během vyjednávání na květnovém CSD-17 významnou roli.

Posun v projednávání nařízení o dobrovolné účasti organizací v systému environmentálního řízení a auditu (EMAS) – návrh nařízení byl projednáván pracovní skupinou Rady během ledna

a února a velká část delegací souhlasila s kompromisním textem českého předsednictví až na několik problémových oblastí, které se týkají akreditace environmentálních ověřovatelů, povinností členských států a environmentálních indikátorů. České předsednictví v březnu dosáhlo na pracovní skupině a na Coreperu kompromisu členských států a následně proběhla neformální jednání mezi Radou, EP a Evropskou komisí. České předsednictví dosáhlo shody institucí a 25. března bylo kompromisní znění přijato Coreperem I kvalifikovanou většinou členských států. Poté byl předsedovi výboru životního prostředí EP odeslán dopis za účelem dosažení shody v prvním čtení mezi Radou a EP, čehož bylo dosaženo, hlasování v EP proběhlo dne 2. dubna 2009.

Posun v projednávání návrhu nařízení o ekoznačení – na pracovní úrovni došlo v Radě během ledna a února k obecné shodě členských států ke kompromisnímu návrhu českého předsednictví vyjma dvou záležitostí, a to rozšíření rámce na potraviny a výše poplatků. Na základě informace o výsledku neformálního dialogu s Evropským parlamentem k nařízení o systému EMAS, který proběhl v Bruselu dne 17. března 2009 a o kterém české předsednictví informovalo na zasedání Coreperu I dne 23. března 2009, předložilo předsednictví Coreperu I ke schválení výsledný kompromisní text. Členské státy i Evropská komise kompromisní text předsednictví podpořily. Následně byl předsedovi výboru životního prostředí EP odeslán

v dopis za účelem dosažení shody v prvním čtení mezi Radou a EP, čehož bylo dosaženo, hlasování v EP proběhlo dne 2. dubna 2009.

Ochrana biologické rozmanitosti

Mezinárodní biodiverzita – na pracovní skupině Rady probíhají jednání úspěšně. Skupina schválila návrh operačního textu mezinárodního režimu přístupu ke genetickým zdrojům ABS (Access and Benefit-sharing), což bylo hodnoceno s ohledem na složitost vyjednávání velice pozitivně. Úspěšná byla také příprava na jednání na 25. UNEP GC, kde se přítomní shodli na nutnosti pokračovat. Na jednání UNEP bylo dohodnuta nutnost pokračování v jednáních na posilování science-policy interface – organizování druhého mezinárodního jednání k dalším diskusím. EK bude v dubnu/květnu organizovat expertní jednání k definování pozice EU k tomuto bodu. Stejně kladně byla hodnocena doprovodná neformální jednání k otázce ABS na úrovni EU.

Posun v jednání o rámcové směrnici o ochraně půd – české předsednictví pokračuje v projednávání směrnice na pracovní úrovni v Radě, představilo kompromisní verzi znění návrhu, který je na základě připomínek delegací členských států dále rozpracováván. K návrhu probíhají četné bilaterální konzultace.

Posun v jednání o návrhu nařízení o obchodu s tuleňů – v této vysoce politické otázce probíhají jednání na pracovní skupině v Radě, předmětem jednání je rozsah výjimek ze zákazu obchodu a volba právního základu nařízení.

Závěry Rady k biodiverzitě – započala práce českého předsednictví na Závěrech Rady k ochraně biodiverzity a k invazním druhům, které by Rada měla přijmout na červnovém jednání ministrů životního prostředí; delegacím byl zaslán návrh Závěrů k připomínce a diskuze bude v dubnu pokračovat na pracovní skupině.

Další jednání

Ve dnech 27. – 29. 1. 2009 se konalo zasedání Výboru pro politiku životního prostředí Evropské hospodářské komise OSN v Ženevě, které schválilo reformu procesu „Životní prostředí

pro Evropu“ - Reforma reflektuje změny geopolitických a ekonomických podmínek v pan-evropském regionu a umožní efektivnější fungování procesu v budoucnu. Důraz bude kladen na aktivní zapojení všech zájmových skupin v čele s členskými státy EHK OSN a na zaměření se na řešení problémů jednotlivých sub-regionů, především jihovýchodní Evropy, Kavkazu a střední Asie. České předsednictví tím úspěšně završilo více než rok intenzivních jednání o reformě a jeho úloha při vyjednávání byla pozitivně hodnocena všemi účastníky ženevského zasedání.

Spolupráce s nevládními organizacemi:

20. ledna proběhlo v Bruselu setkání ministra Bursíka se zástupci vybraných nevládních organizací (skupina 10 nejvlivnějších environmentálních organizací EU – tzv. Green 10), kde byly představeny a diskutovány priority českého předsednictví v oblasti životního prostředí.

26. února se na půdě MŽP setkal ministr Bursík se zástupci českých environmentálních nevládních organizací s cílem prodiskutovat pozice předsednictví před zasedáním Rady pro životní prostředí dne 2. března.

1. března proběhlo v Bruselu u příležitosti Rady EU další setkání ministra Bursíka se zástupci 10 nejvlivnějších environmentálních nevládních organizací EU (tzv. Green 10), kde byly představeny body programu Rady ministrů životního prostředí a diskutovány pozice NNO k otázce klimatu, GMO, IPPC, recyklace odpadů a dalším oblastem.

21. ledna prezentoval místopředseda vlády a ministr ŽP v ENVI výboru EP priority českého předsednictví v oblasti životního prostředí, přijetí i diskuse byly vesměs vstřícné.

Konference Towards eEnvironment – Konference „Směrem k eEnvironment“ se konala 25. – 27. března 2009 v Praze a zabývala se vybudováním Sdíleného informačního systému o životním prostředí v Evropě, který by měl poskytnout kvalitní informace a zajistit široké veřejnosti, veřejné správě, firmám, ale i médiím snadný přístup k věrohodným a srovnatelným informacím o stavu životního prostředí ve všech zemích Evropské unie.

5th World Water Forum Istanbul

– česká delegace v čele s 1. náměstkem ministra Janem Dusíkem se účastnila zasedání světového vodního fóra, které se zabývalo např. otázkou zvýšení efektivity nakládání s vodou nejrůznějšími úspornými opatřeními, především v zemědělství (a to jak prostřednictvím efektivnějších technologií, tak lepší zemědělskou praxí), dále otázkou bezpečnosti přírodních zdrojů a produkce potravin.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP*

Oprašování kanálu Dunaj – Odra – Labe je naprosto nepřijatelné

Ministerstvo životního prostředí zásadně odmítlo materiál Návrh dalšího postupu provozování a budování vodních cest a v souvislosti s reálností a účelností územní ochrany průplavního spojení Dunaj – Odra – Labe předložený ministrem Petrem Bendlem k projednání vládě.

Materiál navrhuje pokračovat v přípravě projektu kanálu Dunaj – Odra – Labe. „Udržování nerealistického projektu kanálu Dunaj – Odra – Labe při životě blokuje rozvoj celé řady obcí, které kvůli ochraně území pro kanál nemohou toto území využít pro rozvoj. Megalomanský projekt s velmi spornou ekonomikou by měl katastrofální dopad na životní prostředí,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík. „Vládě navrhuji, aby materiál ministra Bendla buď vůbec neprojednala nebo zamítla,“ dodal.

Zařazení kanálu Dunaj – Odra – Labe do Politiky územního rozvoje by znamenalo nutnou územní ochranu koridoru, kterým by kanál v budoucnu vedl a tím zásadní omezení ekonomického rozvoje obcí i krajů v celé jeho trase.

Ekonomika celého projektu je velice pochybná. Neexistuje žádná relevantní analýza, která by ukazovala na přínosy, které by investice z veřejných zdrojů, jejichž náklady se odhadují až na bilion korun, měla znamenat. Naopak, ministerstvo dopravy navrhuje usnesením vlády zaúkolovat samo sebe, aby teprve připravilo analýzu nutných

investičních nákladů, a to s termínem až do konce roku 2010.

Ovšem již dnes existuje celá řada velmi konkrétních argumentů proti pokračování úvah o realizaci kanálu Dunaj – Odra – Labe. Jeho případná výstavba by byla v naprostém rozporu s platnou českou i evropskou legislativou – kanál by nenávratně poškodil či zničil 17 území soustavy Natura 2000 a to bez možnosti jakýchkoli kompenzačních opatření. Tím by se Česká republika vystavila téměř jistým sankcím ze strany Evropské komise, které v takových případech dosahují i stovek tisíc eur denně až do nápravy stavu.

Stavba kanálu by negativně zasáhla 94 maloplošných chráněných území a čtyři chráněné krajinné oblasti. Řadu cenných biotopů i mimo chráněná území by nenávratně zničila. Nenávratné poškození by hrozilo také třem z 12 mezinárodně významných a chráněných mokřadů v České republice. Prakticky v celé délce uvažovaného kanálu by došlo k zásadnímu narušení územních systémů ekologické stability, jakými jsou například říční nivy, vodní toky, lesy, apod.

Vybudování kanálu by mělo negativní dopad na 130 druhů zvláště chráněných rostlin, stejně jako na více než 200 druhů živočichů (nepočítaje bezobratlé), z nichž valná většina je taktéž chráněna zákonem i evropskými normami.

Uvažovaný kanál Dunaj – Odra – Labe se dotýká 1385 km vodních toků v České republice. Významně by poškodil především toky v povodí Odry a Moravy. Znamenal by narušení migračních tras ryb, významné omezení rybolovu i rekreačního využití toků. Došlo by k významně negativnímu ovlivnění hydrologických podmínek v říčních nivách na ploše téměř 33 000 hektarů, v některých oblastech by to znamenalo ohrožení až 80 % plochy dotčených říčních niv.

Expertní analýza Ministerstva životního prostředí propočítala, že stavba by vážně narušila vodní režim na 28 % plochy zasažených povodí. Negativně by ovlivnila přes 350 vodních vrtů, z nichž by 130 úplně zničila.

Příznivci projektu často argumentují napojením kanálu na vodní cesty v zahraničí. Nic takového ale projekt nezaručuje, s okolními státy nebyl dosud vůbec projednán. „Považuji předložení takového materiálu, který neprošel řádně ani meziresortním připomínkovým řízením, tři týdny před koncem práce této vlády, za nerespektování. Vláda podle mého názoru musí takový návrh jednoznačně odmítnout či se jím nezabývat,“ řekl ministr životního prostředí Martin Bursík.

DODATEK:

Ministr dopravy Petr Bendl z jednání vlády 20. dubna materiál, který navrhoval další pokračování v přípravě projektu kanálu Dunaj-Odra-Labe, stáhl. Ministerstvo životního prostředí toto rozhodnutí ministra dopravy velice uvítalo.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, aktualizováno (red)*

Život pro planetu Zemi – 365 tipů pro každodenní ekologický život

Život pro planetu Zemi není pouze knihou populárně-naučnou, ale spíše knihou populárně-praktickou. Vedle zajímavých informací přináší zejména přehled toho základního, co každý z nás může v oblasti ekologie snadno učinit. Nečekejte velkorysé koncepce; ty každého spíše odrazují, protože málokdo se cítí být povolán je realizovat. Zato v knize najdete 365 srozumitelně psaných podnětů k ekologickému chování, které jistě zvládnete. Jsou jednoduché a přitom účinné, jsou pro nás snadné, ale přesto mohou pomoci, aby naše planeta byla krásnější a zdravější a aby život všech, kteří na ní žijí, byl příjemnější. Kniha je určena všem, kteří se nad životním prostředím nejen zamýšlejí, ale chtějí pro ně i něco udělat. Vydalo nakladatelství Práh s podporou Ministerstva životního prostředí, 2009.

Noëlle Saugout, Daniel Ichbiah,
ilustrace Denis Truchi

Voda České republiky v kostce

Brožurka a CD obsahují souhrn informací o ochraně vod v České republice zpracovaný odborem ochrany vod Ministerstva životního prostředí. Stručně popisuje, jakým způsobem se vyvíjí stav vod v ČR od roku 1990 a jakých cílů již bylo různými opatřeními dosaženo. Obsah je zaměřen především na jakost vod a způsob jejího sledování, opatření u zdrojů znečištění, protipovodňová opatření, popis významných havarijních situací a způsobů, jak jim předcházet, vývoj legislativních opatření a programů opatření včetně výhledu do budoucnosti. Rámcově jsou zmíněny také mezinárodní úmluvy a vztahy týkající se ochrany vod. Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009.

Veronika Jáglová, Viktor Kliment,
Josef Reidinger, Josef Nistler, Arnošt Kult

Natura Bohemica

Putování za přírodními klenoty České republiky na DVD – od luk, rybníků a lesů v nížinách přes pískovcová skalní města a tajemná rašeliniště v podhůří až po severskou tundu na hřebenech nejvyšších českých hor. Film byl vyroben ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

Produkce, kamera
a režie Jiří Petr,
střih a režijní spolupráce Jindřich Frýda,
hudba Petr Pelech,
scénář Jiří Petr, Jan Štursa.

Ochrana přírody a krajiny v České republice

DVD, určené k přehrávání na počítači. Z obsahu: základní informace o ochraně přírody a krajiny v ČR, národní parky a chráněné krajinné oblasti v ČR, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky v ČR, více než 2400 fotografií a 29 map NP a CHKO v ČR, Příroda v ČR – výuka hrou, film Natura Bohemica a dalších 29 krátkých filmů. Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, Správou NP České Švýcarsko, Správou NP Krkonoše, Správou NP Podyjí, Správou NP a CHKO Šumava a Federací EUROPARC Česká republika.

Zdeněk Patzlet a kolektiv

KDE NÁS NAJDETE

- 11. – 16. 5. XV. ročník mezinárodního festivalu filmů o životním prostředí ENVIROFILM, Banská Bystrica, Slovensko. V soutěži film Kameny v české krajině Ljuby Václavové. Pořádá Slovenská agentura životního prostředí, www.envirofilm.sk
- 15. 5. Výstava HOBBY, České Budějovice. Promítání pořadů z Ekofilmu v rámci výstavy. Pořádá Energy Centre České Budějovice, www.eccb.cz
- 15. – 16. 5. Filmový festival o domorodých lidech NAIFF, Brno, pavilon Anthropos. První ročník jediného českého festivalu dokumentárních filmů o domorodých lidech. Záštitu ministra životního prostředí, členství v porotě, bude předána cena MŽP, www.naiff.eu
- 26. – 28. 5. Mezinárodní vodohospodářský a ekologický veletrh WATENVI, Brno, Výstaviště. WATENVI patří k největším veletrhům ve střední a východní Evropě zaměřený na vodní hospodářství, nakládání s odpady

a ochranu všech složek životního prostředí. Pořádá a. s. Veletrhy Brno, www.watenvi.cz

- 1. 6. Premiéra filmu ARCHITEKT ODPADU, Praha, kino Světozor. Po filmu debata s odborníky, spolupráce a záštita MŽP (podíl na českém překladu a distribuci filmu), www.aerofilms.cz
- 1. 6. Dopoledne v pražském kině Světozor promítání filmu ARCHITEKT ODPADU pro střední školy, vyhlášení soutěže Svazu výrobců vlnitých lepenek pro střední školy pro vítěze modelu staveb z vlnité lepenky. Záštitu ministra životního prostředí, www.crestcom.cz
- 5. 6. Celosvětová premiéra francouzského dokumentárního filmu HOME, Praha, Kampa. Režie Yann Arthus-Bertrand, v českém znění hraje Zdeněk Svěrák, www.spi-film.cz
- 5. 6. Den životního prostředí. Sledujte www.mzp.cz

Foto SFZP ČR

▲ Ministr životního prostředí Martin Bursík zahájil 22. dubna 2009 na Stavebních veletrzích v Brně příjem žádostí o podporu z dotačního programu Zelená úsporám, určeného na podporu obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor v domácnostech. Stánek Ministerstva životního prostředí a Státního fondu životního prostředí na veletrzích byl obležen zájemci.

ZELENÁ ÚSPORÁM

– nový dotační program Ministerstva životního prostředí ČR a Státního fondu životního prostředí ČR

ZELENÁ LINKA 800 260 500

www.zelenausporam.cz

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 5/2009 ■ Vychází 12 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava Oxport, s. r. o.; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Oxport, s. r. o. ■ Tisk PBTisk, s. r. o. ■ Předplatné, dotazy a náměty: zpravodaj@mzp.cz ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005